लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, ललितपुर

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, ललितपुर

आर्थिक वर्ष २०८१/८२

महालेखापरीक्षकको कार्यालय

काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्धन गर्ने विश्वसनीय सार्वजनिक संस्था

(Be a Credible Public Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

स्वतन्त्र एवम् गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide Independent and Quality Audit Service)

मूल्य मान्यता (Core Values)

स्वतन्त्रता	*(Independence)*
निष्ठा	*(Integrity)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यसमेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ। लेखापरीक्षण गर्दा लेखापरीक्षण ऐन, २०७५, नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिइएको छ। सोहीबमोजिम स्थानीय तहको २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्दा देखिएका बेहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रियासमेत सम्बोधन गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, राजस्व प्रक्षेपण तथा बजेट निर्माण, योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन तथा विकास निर्माण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहितालगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ।

सबै स्थानीय तहको स्थलगतरूपमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी लेखापरीक्षणको क्रममा देखिएका बेहोरा उपर स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग छलफलसमेत गरिएको छ।

यस वर्ष सामान्यतया स्थानीय तहमा कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक कानुन निर्माण पूर्ण रूपमा नभएको, विद्यमान कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, करदाताको अभिलेख व्यवस्थित नभएको, आन्तरिक आयलाई व्यवस्थित गर्न नसकिएको, प्रशासनिक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, योजनालाई खण्डीकृत गरी कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, आयोजनाको प्राथमिकीकरण गरेर बजेट विनियोजन नभएको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरूको समेत विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरिएको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरूसमेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारीसमेत करारमा नियुक्ति गरेको, सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख तथा संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रूपमा हुन नसकेकोले आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन एवं बेरुजु फर्स्यौटमा सुधार गर्नुपर्ने लगायतका बेहोरा देखिएका छन्।

लेखापरीक्षणबाट उल्लेख गरेका बेहोराको समयमा नै फर्स्यौट तथा सुझावहरूको कार्यान्वयनबाट वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित सुधार गरेर स्थानीयतहबाट हुने विकास निर्माण तथा समग्र कार्यसम्पादन र सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने पदाधिकारी तथा कर्मचारी लगायत सबै सरोकारवाला प्रति आभार व्यक्त गर्दछु। साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न कर्मचारीहरूमा समेत विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)
महालेखापरीक्षक

२०८३ वैशाख

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय,बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/777

श्रीमान् अध्यक्षज्यू,
कोन्ज्योसोम गाउँपालिका,
गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय, ललितपुर।

विषय - लेखापरीक्षण प्रतिवेदन सम्बन्धमा ।

लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा (२) बमोजिम त्यस पालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी तयार गरिएको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन यसैसाथ संलग्न गरी पठाइएको व्यहोरा जानकारीका लागि अनुरोध छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
Office of the Auditor General
प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय,बागमती प्रदेश
काठमाडौं

प.सं.:2082/83 मिति : २०८३-१-३०
च.न :APPROVED/FAR/2081-82/LOC/777

श्रीमान अध्यक्षज्यू,
कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, गाउँकार्यपालिकाको कार्यालय,

ललितपुर ।

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन।

१. कैफियत सहितको रायः

हामीले त्यस गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन, बजेट तुलनात्मक विवरण, स्थानीय संचित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण र त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरू समावेश भएको एकीकृत वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण गरी रायसहितको प्रतिवेदन पेस गरेका छौँ।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक, पेस भएको २०८२ आषाढ ३२ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत एवं वार्षिक प्रतिवेदन, बजेटको तुलनात्मक विवरण, स्थानीय सञ्चित कोषको वार्षिक आर्थिक विवरण त्यससँग सम्बन्धित लेखानीति तथा टिप्पणीहरूसमावेश भएको स्थानीय तहको एकीकृत वित्तीय विवरणले नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन तथा प्रचलित कानुनबमोजिम सारभूत रूपमा सही र यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधारः

२.१. महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचामा वित्तीय विवरण तयार गर्नुपर्नेमा यस पालिकाले तयार गरेको वित्तीय विवरणमा अन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोबार समावेश गरेको छैन ।

२.२. गाउँपालिकाको आय र व्ययतर्फ रु. ९१ करोड ८४ लाखको लेखापरीक्षण गरिएको छ । लेखापरीक्षणबाट रु. ८२ लाख १ हजार बेरुजु देखिएकोमा प्रतिक्रियाबाट रु. ४४ लाख ९८ हजार सम्परीक्षण तथा रु.२ लाख थप भई प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू. २ लाख र नियमित गर्नुपर्ने रु. ३७ लाख ३ हजार गरी जम्मा रु. ३९ लाख ३ हजार बाँकी रहेको छ। गत वर्ष सम्म कायम बेरुजु रु. ८ करोड ८३ लाख २२ हजार मध्ये रु. ६ लाख ४३ हजार सम्परीक्षण भई यस वर्षको थप रु. ३९ लाख ३ हजार समेत हालसम्म अद्यावधिक बेरुजु रु. ९ करोड १५ लाख ८२ हजार बाँकी रहेको छ । बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको बेहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. आम्दानी तथा खर्चको स्रेस्ता नगदमा आधारित लेखा प्रणाली अवलम्बन गरेकोले गाउँपालिकाको पेस्की बाहेक सम्पत्ति तथा दायित्व यकिन हुने कुनै जानकारी खुलाएको छैन। हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड,मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुनबमोजिम गरिएको छ। वित्तीय विवरण तयार गर्ने स्थानीय तहसँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसैगरी स्वीकृत आचारसंहिताको पालना गरी कार्यसम्पादन गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा कार्यालय विश्वस्त छ।

३. अन्य बेहोराः

लेखापरीक्षणबाट ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, स्थानीय वित्त व्यवस्थापन,सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, शासकीय प्रवन्ध, स्रोत सुनिश्चितता र बजेट व्यवस्थापन र विकास प्रशासन र सोको कार्यान्वयन, अनुदान वितरण तथा अनुगमन, सेवा प्रवाह, स्थानीय प्रशासन, जवाफदेहिता र सुशासन लगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिन्छ।

४. वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन र लेखा उत्तरदायी अधिकृतको जिम्मेवारीः

नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानबमोजिम सही र यथार्थ हुने गरी वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने तथा जालसाजी वा अन्य गल्तीका कारण वित्तीय प्रतिवेदन सारभूतरूपमा गलत आँकडारहित स्वरूपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागू गर्ने जिम्मेवारी स्थानीय सरकारमा रहेको छ। गाउँकार्यपालिका, अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत गाउँपालिकाको वित्तीय प्रतिवेदन प्रक्रियाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार रहेका छन्।

५. वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षणउपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारीः

वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा जालसाजी वा त्रुटिका कारण सारभूत रूपमा गलत आकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेको नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरिएको छ। यसरी लेखापरीक्षण गरिएको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तर्निहित सीमाहरूका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोबारमा भएका सबै प्रकारका जालसाजी वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका जालसाजी वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रूपमा गलत आकडा मानिएको छ।

(घनश्याम काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

बेरुजु वर्गीकरण

चालु वर्षको बेरुजु

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट सम्परीक्षण			प्रतिक्रियाबाट थप बेरुजु रकम	बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
										असुल गर्नुपर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या		रकम	दफा संख्या		रकम		दफा संख्या		रकम	असुल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
सैद्धान्तिक	लगती		सैद्धान्तिक	लगती			सैद्धान्तिक	लगती								
४७	२७	८२,०१,५२१	०	२०	४४,९८,४५१	१,९९,९९६	४७	७	३९,०३,०६६	०	३७,०३,०७०	१,९९,९९६	०	०	३९,०३,०६६	०

अद्यावधिक बेरुजू स्थिति

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष सम्परीक्षण	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
ललितपुर	८,८३,२२,०००	०	६,४३,१३१	८,७६,७८,८६९	०	३९,०३,०६६	९,१५,८१,९३५

बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र.सं	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	बेरुजुको व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०८१/८२	४१	होमस्टे तालिम कार्यक्रम	८,११०
२	२०८१/८२	३५.२	स्वास्थ्य तर्फ	४५,०००
३	२०८१/८२	३४	सामुदायिक सिकाइ केन्द्र लाई अनुदान	१,३०,०००
४	२०८१/८२	४९	विमा विजक नभएको	१८,२२०
५	२०८१/८२	५३	वहाल कर	२०,०००

६	२०८१/८२	४६	लागत साझेदारी	५,०९६
७	२०८१/८२	४८	प्रमाण पेश	४,६९,९९६
८	२०८१/८२	५८	प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम	९९,४४०
९	२०८१/८२	३२	निशुल्क पाठ्यपुस्तक	५५,४८७
१०	२०८१/८२	५५	धरौटी फिर्ता	३५,४०,६६७
११	२०८१/८२	३०	जिन्सी दाखिला	९३,८४५
१२	२०८१/८२	३३	कक्षा ८ परीक्षा सञ्चालन खर्च	१२,५९०
१३	२०८०/८१	१	भेरिएशन आदेश	५,५३,७६९
१४	२०८०/८१	२८	उपभोक्ता समितिको कम योगदान	८९,३६२
जम्मा				५१,४१,५८२

कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, ललितपुर

(८०३३४५०१३००)

कोन्जयोसोम गाउँपालिका , ललितपुर

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय - स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो । स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह–अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ । यस पालिकामा ५ वडा रहेका छन भने क्षेत्रफल ४४.१८ वर्ग किलोमिटर तथा ९,७०९ जनसंख्या रहेको छ ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो । यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०८१/८२ को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानुनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजस्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ । स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८२।०९।२२ देखि २०८२।०९।२४ सम्म रहेको छ ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमुना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ । आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन् । सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन ।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - कार्यालयको अन्य कारोबार तर्फ रु. ९१ करोड ८४ लाखको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ । सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा रु. १ लाख २४ हजार २७१ असुल भइ प्रमाण पेश भएको छ ।

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **एकीकृत वित्तीय विवरण**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा ४ बमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो अधिकार क्षेत्र भित्रका कार्यालयलाई नेपाल सरकार र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त भएको अनुदान, राजस्व बाँडफाँट अन्तर्गत प्राप्त रकम, आन्तरिक आय, ऋण तथा अनुदान र व्ययको विवरण देखिने गरी महालेखापरीक्षकले तोकेको ढाँचामा एकीकृत विवरण तयार गरी सम्बन्धित प्रदेश लेखा नियन्त्रक कार्यालय र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले तयार गरेको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को आर्थिक कारोबारको एकीकृत वित्तीय विवरण र स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (SUTRA) बाट तयार भएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं. २७०) यस दफासँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न गरिएको छ ।

एकीकृत वित्तीय विवरण

प्राप्ति			भुक्तानी		
विवरण	**रकम**	**रकम**	**विवरण**	**रकम**	**रकम**
सुरुमौज्दात		२,९०,१४,५१४.४३	**चालुखर्च**	२४,३७,८७,५०४.०१	२४,३७,८७,५०४.०१
१.संचितकोष	१,६६,०६,४४७.७६		१. पालिकातर्फ	९३६८८९४८.१८	
२.धरौटी	८१,७३,८४३.७३		२. संघीय सशर्त	१३४४५९४४०.२	
३.कार्यसञ्चालनकोष	४२,३४,२२२.९४		३. संघीय विशेष		
४.अन्य कोष			४. प्रदेश सशर्त	१,५६,३९,११५.६३	
यसवर्षको आय			५. प्रदेश विशेष		
१.आन्तरिक आय		३२३३९२७०.११	**पुँजीगत खर्च**	१३,३०,८३,२७७.०५	१३,३०,८३,२७७.०५
क) आन्तरिक श्रोत	९०८४१२२.११		१. पालिकातर्फ	८९००८९०९.९४	
ख) जिससबाट प्राप्त	२१५४१८३७		२. संघीय सशर्त	१८,४६,८१३.००	
ग) सडक बोर्ड	१७१३३११		३. संघीय विशेष	६५,८४,०९९.००	
२.वित्तीय हस्तान्तरण (संघ)		२६,९८,७५,४१२.८९	४. संघीय समपुरक	०	
क)समानीकरण अनुदान	६,४२,३२,०००.००		५. प्रदेश सशर्त	१,५०,०९,३७४.११	
ख)राजस्व बाँडफाँट	४७९०५३१३.८९		६. प्रदेश विशेष	५८,११,८०९.००	
ग)सशर्त अनुदान	१५,११,५४,०००		७. प्रदेश समपुरक	१,४८,२२,२७२.००	
घ)समपुरक अनुदान	०		**अन्तरसरकारी अख्तियारी (संघ)**		
ङ)विशेष अनुदान	६५,८४,०९९.००		क) सामाजिक सुरक्षा	३७१८७४७०	३७४८७४७०
च)रोयल्टी	०.००		ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१६५०००	
छ)अन्य			ग)विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना - (केन्द्र स्तर)	१३५०००	
३.वित्तीय हस्तान्तरण (प्रदेश)		६,९२,८१,०२९.४३	**अन्तरसरकारी अख्तियारी (प्रदेश)**		
क)समानीकरण अनुदान	५२,५२,०००.००		**ऋणफिर्ता(साँवा)**		
ख)राजस्व बाँडफाँट	०		**ऋणको ब्याजभुक्तानी**		
ग)सशर्त अनुदान	३२३००००००		**धरौटी फिर्ता तथा सदर स्याहा**	५०,७८,१६०.७१	५०,७८,१६०.७१
घ)समपुरक अनुदान	१४८२२२७२		**कार्यसञ्चालन कोषबाट भएको खर्च**	३,१९,३८,५९६.४६	३,१९,३८,५९६.४६
ङ)विशेष अनुदान	५८११८०९		**अन्य कोषबाट भएको खर्च**		
च)रोयल्टी			**गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना**		
छ)अन्य	११०९४९४८.४३		**अन्यसहयोगमा सञ्चालित योजना**		
४.अन्तर सरकारी अख्तियारी (संघ)		३७४८७४७०	**अन्य खर्च भएमा**		
क)सामाजिक सुरक्षा	३७१८७४७०		**अनुदानफिर्ता**		

ख)स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रम	१६५०००		१. संघ तर्फ		१४८४७७४६.८
ग)विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजना - (केन्द्र स्तर)	१३५०००		क) सशर्त अनुदान	१४८४७७४६.८	
५.अन्तर सरकारी अख्तियारी (प्रदेश)	०		ख) विशेष अनुदान	०	
६.ऋण/ वित्तीय व्यवस्था	०		ग) समपुरक अनुदान	०	
७.धरौटी आय	४४,४२,७०७.२२	४४,४२,७०७.२२	२. प्रदेश तर्फ		१६५१५१०.२६
८.कार्यसञ्चालन कोष आय	३,०२,५५,४९७.४६	३,०२,५५,४९७.४६	क) सशर्त अनुदान	१६५१५१०.२६	
९.अन्य कोषको आय			ख) विशेष अनुदान	०	
१०.गैरसरकारी संस्थाबाट सञ्चालित योजना			ग) समपुरक अनुदान	०	
११.अन्य सहयोगमा प्राप्त सञ्चालित योजना		३४९९९९०	**अन्तिममौज्दात**		१,१६,६६,९१६.०१
ललितपुर महानगरपालिका	२५०००००		१. संचित कोषको मौज्दात	१५,७७,४०१.८३	
गोदावरी नगरपालिका	९९९९९०		२.धरौटी	७५,३८,३९०.२४	
१२.अन्य आय भएमा			३.कार्यसञ्चालन कोष	२५,५१,१२३.९४	
CGAS तर्फको धरौटी आय	०		४. अन्य कोष		
१३. स्थानीय राजस्व बाँडफाँड	३३४५२८९.७६	३३४५२८९.७६	जम्मा		
जम्मा		४७,९५,४१,१८१.३०			४७,९५,४१,१८१.३०

(क) बैङ्क हिसाब विवरण - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आयव्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरण अनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान गर्नुपर्दछ ।वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहाय अनुसार छ ।

खाताको प्रकार	स्रेस्ता अनुसार बाँकी रु.	बैंक अनुसार बाँकी रु.
ग १.१, आन्तरिक राजस्व खाता	०	०
ग १.२, बाँडफाँडबाट प्राप्त राजस्व खाता	०	०
ग १.३, आन्तरिक अनुदान खाता	०	०
ग २.२, चालू खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
ग २.३, विविध खर्च खाता	२,७४,१२०.९७	२,७४,१२०.९७
ग २.४, पुँजीगत खर्च खाता- जोर वर्ष	०	०
ग ३.१, स्धानीय तह धरौटी खाता	७५,३८,३९०.२४	७५,३८,३९०.२४
ग ४.१, स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	१५,७७,४०१.८३	१५,७७,४०१.८३
ग ५.१, स्थानीय तह विविध कोष खाता	१६,६८,७६४.४७	१६,६८,७६४.४७
ग ६.१, स्थानीय तह विभाज्य कोष खाता	०	०
ग ७.२, स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	६,०८,२३८.५०	६,०८,२३८.५०
	१,१६,६६,९१६.०१	१,१६,६६,९१६.०१

(ख) अन्तर सरकारी अख्तियारी — पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ । आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०-१) तयार गर्नुपर्छ । पालिकाको अन्तरसरकारी अख्तियारीको कारोवार तयार गरिएको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०-१) मा समावेश भएको देखिदैन ।जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणमा अन्तर सरकारी अख्तियारीबाट प्राप्त सामाजिक सुरक्षाको रु. ३७१८७४७०, स्वास्थ्य क्षेत्र सुधार कार्यक्रमको रु. १६५००० र विद्यालय शिक्षा क्षेत्र योजनाको रु. १३५००० समेत जम्मा रु. ३७४८७४७० उक्त प्रतिवेदनमा समावेश नभएकोले उक्त विवरणले पालिकाकोयथार्थ वित्तीय अवस्था चित्रण गरेको छैन ।

(ग) वित्तीय प्रगति विवरण - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६(५) मा पालिकाले स्थानीय सञ्चितकोषमा भएको आयव्ययको चौमासिक शीर्षकगत विवरण तयार गरी सङ्घीय अर्थमन्त्रालय, प्रदेश अर्थ मन्त्रालयतथा राष्ट्रिय प्राकृतिक स्रोत तथावित्त आयोगमा पठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले यो वर्ष सञ्चितकोषको चौमासिक हिसाव तालुक निकायमा पठाएको देखिएन । अनुगमन व्यवस्थालाईप्रभावकारी बनाउन तथा वित्तीय प्रतिवेदनलाई पारदर्शी बनाउन कानुन बमोजिमका विवरणहरू तालुक निकायमा पठाउनु पर्दछ ।

(घ) बजेट तुलना विवरण - स्थानीय तहको सञ्चित कोषको एकीकृत वित्तीय विवरणको लागि म.ले.प.फा.नं. २७०-१ देखि २७०-७ रहेको छ र सोको प्रस्टीकरणको लागि लेखानीति तथा टिप्पणीहरु एवम् अनुसूचीहरु तयार गरी प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ । पालिकाले सुरु तथा अन्तिम बजेटबीचको परिवर्तन तथा बजेट भित्रकै पुन:बाँडफाँड (Reallocation) को कारण खुलाई सारभूत फरकको व्याख्या परस्पर सन्दर्भ (Cross reference) को रूपमा टिप्पणीमा खुलासा गरेको पाइएन ।

(ङ) विपद् व्यवस्थापन कोष - विपद् प्राधिकारणबाट रु. ९० लाख ६५ हजार ५०० पालिकाको विपद् व्यवस्थापन कोषमा प्राप्त भएकोमा विपद्बाट प्रभावित १६१ जनालाई पहिलो किस्तावापत रु. २५००० का दरले रु. ४० लाख २५ हजार भुक्तानी र बाँकी रु ५० लाख ४० हजार ५०० विपद्बाट प्रभावितलाई आर्थिक सहयोगको लागि खर्च गरेको देखिन्छ ।

(च) विभाज्य कोष - विभाज्य कोषमा प्राप्त आम्दानी रु. ५७,७६८.३६ सङ्घ, प्रदेश तथा स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा बाँडफाँट गर्नुपर्नेमा सम्पूर्ण आम्दानी स्थानीय सञ्चित कोषमा दाखिला गरेको देखिन्छ ।

(विस्तृत विवरण बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित अनुसूचीमा संलग्न छ ।)

३ बजेट नीति तथा कार्यक्रम

३.१

बजेट सीमा निर्धारण समिति - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम पालिकामा आयको प्रक्षेपण र बजेट सीमा निर्धारण गर्न ७ सदस्यीय स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति गठन गरी फाल्गुन महिनाभित्र आगामी आर्थिक वर्षपछिको थप दुई वर्षको समेत बजेट प्रक्षेपण गर्नुपर्ने, प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बैशाख १५ गतेभित्र पालिकाका विषयगत शाखा तथा वडा समितीलाई बजेट सीमा उपलब्ध गराउनुपर्ने कानुनी व्यवस्था रहेकोमा पालिकाले सो समयमा विषयगत शाखा तथा वडा समितिलाई बजेटको सीमा उपलब्ध गराएको छ । बजेट सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण गर्दा पालिकाले थप दुई वर्षको बजेट प्रक्षेपण गरेको पाइएन । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार आय तथा बजेट प्रक्षेपण गरी स्थानीय तहको बजेट चक्रलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ ।

३.२ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७ मा पालिकामा वार्षिक बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा गर्न बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रमको प्रस्ताव तयार गर्नुपर्ने, बजेट सीमा निर्धारण समितिले दिएको बजेट सीमाभित्र रही बजेट तथा कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गर्नुपर्ने र योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिने व्यवस्था मिलाउने तथा योजना कार्यक्रमबीच आपसी तादम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने उल्लेख छ । ऐनमा व्यवस्था भएअनुसार समितिले स्थानीय तहको आवश्यकताअनुरूप कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण गरेको पाइएन । बजेटको सीमालगायत क्षेत्रगत विषय समेटी बजेट प्रक्षेपण सम्बन्धी नियम तथा कार्यविधि तर्जुमा एवं सोको पालनामा सम्बन्धित पदाधिकारीको ध्यान जानुपर्दछ ।

३.३ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । साथै दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस स्थानीय तहमा उपाध्यक्षले मिति २०८१।०३।१० गते रु. ४५,८९,७२,०००।- को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमा सोही मितिमा सभाबाट पारित भएको पाइयो । यसैगरी पालिका अध्यक्षले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई मिति २०८१।०३।१५ मा बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । बजेट पेस, पारित तथा अख्तियारी दिने काम कानुनले तोकेको समयसीमाभित्र सम्पन्न भएको देखिन्छ भने आगामी आर्थिक वर्षमा पनि यस प्रक्रियालाई निरन्तर कायम राख्नुपर्दछ ।

४ त्रैमासिक खर्च तथा क्षेत्रगत खर्च

४.१ **त्रैमासिक खर्च -** सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउनेसम्बन्धी मापदण्ड, २०८१ को दफा ४ मा आयोजना कार्यान्वयन गर्दा वार्षिक कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयन गर्नुपर्ने र त्रैमासिक अवधिभित्र न्यूनतम दश प्रतिशत र त्यसपछि विनियोजनभन्दा कम नहुने गरी प्रत्येक महिना न्यूनतम दश प्रतिशतका दरले असार मसान्तभित्र शतप्रतिशत नतिजा हासिल हुने गरी कार्ययोजना बनाउनुपर्ने उल्लेख छ । आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उतरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम स्वीकृत भएको कार्यक्रममा त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई पेश गर्नुपर्ने र त्रैमासिक कार्य लक्ष्य तथा कार्यक्रम बमोजिम कार्य सम्पादन सम्पन्न गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार त्रैमासिक खर्चको स्थिति निम्नबमोजिम छ ।

त्रैमासिक/ खर्च	चालु	पूंजीगत	जम्मा	खर्च प्रतिशत
प्रथम त्रैमासिक	५४१६३१८१	२८३३५५३७	८२४९८७१८	२१.८९
दोस्रो त्रैमासिक	४२१६२९२६	१८०७०२६०	६०२३३१८६	१५.९८
तेस्रो त्रैमासिक	६३९८३२८६	१३९८२४०६	७७९६५६९२	२०.६९
चौथो त्रैमासिक	८३४७८११२	७२६९५०७४	१५६१७३१८६	४१.४४
आषाढ महिनाको	५७९३०१७३	३७८८६८९४	९५८१७०६७	२५.४२
जम्मा खर्च	२४३७८७५०४	१३३०८३२७७	३७६८७०७८१	१००.००

उपर्युक्त विवरणअनुसार चालु र पुँजीगत शीर्षकमा बार्षिक खर्च रु. ३७६८७०७८१ रहेकोमा त्रैमासिक रूपमा खर्चको प्रतिशत क्रमश: २१.८९, १५.९८, २०.६९, ४१.४४ रहेको देखिन्छ भने आषाढ महिनाको मात्र खर्च कुल खर्चको तुलनामा २५.४२ प्रतिशत रहेको छ । खर्चको प्रवृत्ति हेर्दा अन्तिम त्रैमासिक र आषाढ महिनामा बढेको देखिन्छ । सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन नहुँदा वर्षको अन्तमा योजना

कार्यान्वयनको चाप बढी भई प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन हुँदैन जसले गर्दा कार्यको गुणस्तरमा असर पार्दछ । आर्थिक वर्षको सुरुदेखिनै योजना बनाई प्रभाकारी कार्यान्वयनमार्फत सन्तुलित खर्च व्यवस्थापनमा जोड दिनुपर्दछ ।

४.२ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति -** स्थानीय तहको एकीकृत समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्छ । यस पालिकाको २०८१।८२ को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ ।

क्र.सं.	विवरण	बजेट	खर्च	बजेट।खर्चप्रतिशतमा	बजेट।श्रोतप्रतिशतमा
१	आर्थिक विकास	२,४७,०३,०००	२,१४,६६,७३५	८६.८९	५.२७
२	सामाजिक विकास	१६,४४,१९,८५१	१४,४३,५८,३५९	८७.७९	३५.११
३	पूर्वाधार विकास	१५,१०,१६,३१७	९,९३,६२,८८८	६५.७९	३२.२५
४	सुशासन तथा अन्तरसम्बन्धित क्षेत्र	२,१८,१५,६५८	२,०१,३४,२८६	९२.२९	४.६५
५	कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१०,६२,१७,१४९	९,१५,४८,५१३	८६.१८	२२.६८
	जम्मा	४६,८१,७१,९७५	३७,६८,७०,७८१	८०.४९	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट रु. ४६,८१,७१,९७५ मध्ये रु. ३७,६८,७०,७८१ खर्च गरेकोमा समग्र खर्चको तुलनामा क्षेत्रगत रूपमा सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४५.११ प्रतिशत र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासनमामा सबै भन्दा घटी ४.६५ प्रतिशत खर्च रहेको छ । स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दीगो विकासको लागि क्षेत्रगत रूपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी सन्तुलित रूपमा बजेट खर्च गर्नुपर्दछ । पालिकाले वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्रमा बजेट विनियोजन गरेको देखिएन । क्षेत्रगत रूपमा सन्तुलित बजेट विनियोजन गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ ।

५ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम स्थानीय तहले आफ्नो कार्यालयबाट सम्पादन गरिने कार्य मितव्ययी, प्रभावकारी, नियमितता र कार्यदक्षतापूर्ण ढङ्गबाट सम्पादन गर्न, वित्तीय प्रतिवेदन प्रणालीलाई विश्वसनीय बनाउन तथा प्रचलित कानून बमोजिम कार्यसम्पादन गर्न आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस सम्बन्धमा देखिएका केही बेहोरा देहायबमोजिम रहेका छन् ।

- आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ अनुसार पालिकाले एक आर्थिक वर्ष भित्र भएको बजेट तथा शीर्षकको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी भौतिक तथा वित्तीय नतिजाको प्रतिवेदन तयार नगरेको,
- पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता नराखेको साथै पालिकाबाट यस वर्ष सञ्चालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्यवयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार नगरेको,
- विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखी तरिकाले खर्च गरेको,
- पालिकाले जिन्सी सामानको एकीकृत विवरण तथा सहायक जिन्सी खाता तथा PAMS मा तथ्यांक अध्यावधिक नगरी वडा कार्यालय तथा विभिन्न संघ संस्थालाई वितरण गरेको तथा वडा कार्यालयमा रहेका जिन्सी सामानको अभिलेख पालिकाको मूल जिन्सी खातामा अध्यावधिक नगरेको,

·स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा नबनाएको,

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा नगरको,

· पालिकाले यसबर्ष विभिन्न उपभोक्ता समिति मार्फत विभिन्न योजनाहरु सञ्चालन गरी खर्च लेखेकोमा मान्यता प्राप्त हुने गरी ती समितिहरुको दर्ता नगरेको,

· सञ्चालित योजनाको सूचना पाटीमा आयव्यय, अपेक्षित र वास्तविक लाभका साथै उपभोक्ताको योगदान र कार्यसम्पादन लगायतका विषयमा स्पष्ट गरी सरोकारवाला सहितको सार्वजनिक सुनुवाई र सार्वजनिक परीक्षणलाई अनिवार्य गर्नु गराउनु पर्नेमा अधिकांशतः पालना नभएको,

· ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरी ठेक्का अभिलेख खाता र कन्टिन्जेन्सी खाता राख्नुपर्नेमा सो नराखेको,

· सुशासन व्यवस्थापन तथा सञ्चालन नियमावली, २०६५ को दफा २८ अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिती अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय नगरेको,

· निजामती सेवा ऐन, २०४९ वमोजिम कर्मचारीहरूको कार्य विवरण वनाई लागू नगरेको ।

पालिकाले आन्तरिक नियन्त्रण प्रणालीलाई प्रचलिन नियमानुसार प्रभावकारी र विश्वशनीय बनाई सेवा प्रवाह सुदृढ बनाउने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

६ सम्पत्ति व्यवस्थापन

यस सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा देहायबमोजिम छन् ।

(क) सम्पत्ति हस्तान्तरण - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ ९८ र १०४ अनुसार विषयगत कार्यालयको चल अचल सम्पत्ति दायित्व तथा अभिलेख उक्त कार्यालयहरू समाहित भएका पालिकामा स्वतः हस्तान्तरण हुने व्यवस्था छ । यसरी हस्तान्तरण हुने सम्पूर्ण सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत खाता असार मसान्त भित्र स्थानीय तहले तयार गरी प्रतिबेदन तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेकोमा यस पालिकाले सम्पत्तिको अभिलेख तथा जिन्सी लगत तयार नगरेको,कम्प्युटर,ल्यापटप,प्रिन्टर,मोबाईल फोन सेट र अन्य फर्निचर जस्ता मूल्यवान समानहरू जिम्मेवारी सारेको पाइएन । यसरी जिन्सी मालसामानको आम्दानी नजनाउँदा जिन्सी मालसामानहरू हराउने र हिनामिना हुन सक्ने हुँदा खरिद गरिएका मालसामानहरूको प्रकृति अनुसार सम्बन्धित जिन्सी खातामा आम्दानी जनाई जिन्सी खाता अद्यावधिक गर्नुपर्दछ ।

(ख) सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गा संरक्षण उपयोग तथा हक हस्तान्तरण - स्थानीय सरकार सञ्चाल ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा पालिका तथा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सरकारी सामुदायिक तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार र संरक्षण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार एवं संरक्षणको अभिलेख राखेको पाइएन । पालिका भित्र पर्ने सार्वजनिक जग्गाको विवरण नराखेकोले सार्वजनिक जग्गा अतिक्रमण भएको अवस्था समेत यकिन गर्न सक्ने अवस्था छैन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको सम्पत्तिको रेखदेख मर्मत सम्भार एवं संरक्षण गरी अभिलेख राख्नु पर्दछ ।

(ग) जिन्सी सम्पत्तिको सुरक्षा - आर्थिक कार्यविधि, तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ तथा अन्य प्रचलित कानूनले तोके अनुसार प्रत्येक कार्यालयले आफ्नो हक स्वामित्वमा रहेको सम्पत्तिको लेखाङ्कन प्रतिवेदन संरक्षण र उपयोग गर्ने जिम्मेवारी सम्वन्धित कार्यालय प्रमुख वा जिम्मेवार निकायको हुने व्यवस्था छ । मिति २०७६/ २/ १५ मा महालेखा परीक्षक कार्यालयबाट स्वीकृत सम्पत्तिको सकेत (Chart of Account) को आधारमा सम्पत्तिको लेखाकंन तयार हुने र स्वीकृत म.ले.प. फाराम अनुसार सम्पत्ति लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन हुने गरेको छ ।

मिति २०७७ श्रावण महिना देखि महालेखा नियन्त्रकको कार्यालयले सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली PAMS लागू गरेको छ । पालिकाले कम्तिमा वार्षिक रुपमा एक पटक भौतिक परीक्षण गर्नुपर्नेमा नगरेको,आवधिक रूपमा गरेको जिन्सी सामानको भौतिक परीक्षण प्रतिवेदन बमोजिम लिलामी प्रकृया शुरु नगरेको, कर्मचारी सरुवा हुँदा जारी हुने रमानापत्र भण्डार शाखाबाट जारी हुने भण्डार स्वीकृतिपत्र प्राप्त गरे पछि मात्र हुनुपर्नेमा सो नगरेको, पालिकाले वैदेशिक सहयोगबाट प्राप्त गरेको वा कुनै ठेक्का सम्झौता अनुसार प्राप्त सम्पत्ति कार्यालयको अभिलेखमा अद्यावधिक रुपमा अभिलेख गरेको पाइएन । यसबाट जिन्सी आम्दानी र खर्च व्यवस्थित छ भन्न सकिने आधार देखिदैन । पालिकाले सवै म.ले.प. फारामहरु प्रयोगमा ल्याई हालसम्मको जिन्सी आम्दानी तथा खर्चलाई PAMS प्रविष्टि गरी पेश गर्नुपर्दछ ।

(घ) मालसामानको गुणस्तर - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ मा सार्वजनिक निकायले आपूर्ति गरिएका मालसामान सम्झौतामा उल्लिखित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन र गुणस्तर बमोजिमका भए नभएको निरीक्षण वा परीक्षण गर्नु गराउनु पर्ने निरीक्षण वा परीक्षण गर्ने निकाय अधिकारी वा समितिले निरीक्षण वा परीक्षण गरी सकेपछि स्वीकृत र अस्वीकृत मालसामानको विवरण उल्लेख गरी निरीक्षण प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्ने त्यस्तो प्रतिवेदनमा जाँच भएको मालसामानको नाम प्रतिशत स्पेसिफिकेशन निरीक्षण वा परीक्षणको परिणाम उल्लेख गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । तसर्थ मालसामानको प्रकृतिअनुसार तुलनात्मक तालिका वा परीक्षण सूची (check list) सहितको प्रतिवेदन प्राप्त गरी मालसामान दाखिला तथा भुक्तानी गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने देखिन्छ ।

(ङ) संरचना तथा कार्यालय गाभिएको अवस्थामा सम्पत्ति व्यवस्थापन - हाल स्थानीय तहहरू विगतका गाउँ विकास समितिहरु गाभिएर बनेका हुन् । त्यसै गरी आधारभुत प्राथमिक र माध्यमिक विद्यालयहरुको विद्यार्थी शिक्षक अनुपात घटी भएको अवस्थामा एक अर्कामा गाभिने व्यवस्था छ । त्यसै गरी अन्य किसिमका निर्मित संरचना विगतमा साविकका जिल्ला विकास समिति, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय एवं अन्य सङ्घ संस्थाले निर्माण गरेका विद्यालय, कार्यालय लगायतका सार्वजनिक प्रयोजनका भवन, फर्निचर तथा अन्य मेसिनरी औजार लगायतका सामग्री उक्त भवनहरु लगायतका संरचना विस्थापन गर्दा, भत्काउँदा वा तोकिएको वाहेक अन्य प्रयोजनको लागि प्रयोग गर्न दिंदा, भौतिक रूपमा नष्ट गरिएको अवस्थामा पुन प्रयोग गर्ने सकिने प्रकृतिका मालसामान तथा मेसिनरी औजारहरुको लगत राख्ने, अर्को स्थानमा प्रयोग गरेको भए सो स्थानको निर्माण लागतमा परेको प्रभाव विश्लेषण गर्ने, अनुगमन गरी मूल्याङ्कनसहितको प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले त्यसको प्रतिवेदन तयार गरेको छैन । यसले गर्दा सार्वजनिक खर्चबाट निर्मित संरचनाको अवस्था त्यसको प्रयोग एवं भौतिक रुपमा नस्ट गरेको वा भत्काएको र त्यसको सामग्री अन्य प्रयोजनमा उपयोग भएका छन् वा छैनन् भनी यकिन गर्न सकिएन ।

७ कानून निर्माण र न्यायिक समिति

कानून निर्माणको अवस्था - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ मा पालिकालाई आफ्नो एकल अधिकार अन्तर्गत आवश्यक कानून तर्जुमा गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा ३ ऐन कानुन निर्माण गरेकोमा हालसम्मको ऐन, नियमावली, मापदण्ड, कार्यविधिको सङ्ख्या ५३ रहेको विवरण पेश गरेको छ । ऐनबाट प्रदत्त अधिकार प्रयोग गरी नियमावली तर्जुमा गर्ने तथा नियमावलीको अधीनमा रही निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधि आदिको तर्जुमा गर्नुपर्ने प्रावधान रहेको छ । पालिकाले ऐन तथा नियमावली निर्माण नगरी निर्देशिका, मापदण्ड, कार्यविधिको निर्माण गरेको देखिन्छ ।

न्यायिक समिति - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकारक्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरिएको छ। सो व्यवस्थाअनुसार न्यायिक समितिले आफू समक्ष पेस भएको विवादहरू मेलमिलापबाट वा कानूनी प्रक्रियामार्फत कारबाही गर्नुपर्दछ।मेलमिलाप प्रकृतिका विवाद दर्ता भएको मितिले ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउनुपर्ने कानूनी व्यवस्था छ। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरणअनुसार चालु वर्षमा दर्ता भएको १ नयाँ मुद्दा फर्स्योट भएको र कुनै मुद्दा जिम्मेवारी नसरेको देखिन्छ।न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको समयसीमाभित्रै फर्स्योट वा आवश्यक कानूनी कारबाही गरी टुङ्गो लगाउने कार्यलाई निरन्तरता दिनुपर्दछ।

८ **तलबी प्रतिवेदन**

निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ र शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ। यस आर्थिक वर्षमा कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, ललितपुरले कर्मचारी संकेत नम्बर भएका पालिका तर्फका २१ जना र स्वास्थ्य तर्फका २७ जनाको मात्र तलबीप्रतिवेदन पारित गराई संकेत नम्बर नभएका कर्मचारीको तलबी प्रतिवेदन पारित गरेको पाइएन । गाउँपालिका तर्फका ६ जना स्थायी कर्मचारीलाई तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी तलब भत्तामा रु. २७,८४,२२३खर्च लेखेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी तलब भत्ता भुक्तानी भएमा खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता र ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

९ **आन्तरिक लेखापरीक्षण**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७७ (२) मा स्थानीय तहले कानून बमोजिम आफ्नो आय र व्ययको आन्तरिक लेखापरीक्षण गराउनुपर्ने उल्लेख छ। त्यस्तै दफा ३ मा उपदफा २ बमोजिम आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएका कैफियत सम्बन्धित अधिकारीले अन्तिम लेखापरीक्षण हुनुभन्दा अगावै सम्परीक्षण गराउनु पर्ने उल्लेख गरेको छ।पालिकाको यस वर्षको आर्थिक कारोबारको आन्तरिक लेखापरीक्षण अन्तरसरकारी अख्तियारीको कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय, ललितपुरबाट गराएको छ भने पालिका तर्फको आन्तरिक लेखापरीक्षण पालिकाका आन्तरिक लेखापरीक्षकबाट गराएको छ। कानूनमा भएको व्यवस्था अनुसार आन्तरिक लेखापरीक्षणमा औंल्याइएका कैफियतलाई अन्तिम लेखापरीक्षण हुन अगावै सम्परीक्षण गराएको पाइएन। ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने देखिन्छ।

१० **प्रशासकीय संगठन र जनशक्ति व्यवस्थापन**

बागमती प्रदेशको स्थानीय सेवा (गठन तथा संचालन) ऐन, २०७९ को दफा ५ मा स्थानीय तहमा स्थानीय सेवा संगठन संरचना वा दरबन्दी सिर्जना गर्न तथा त्यस्तो संगठन वा दरबन्दी पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्न सम्बन्धीत स्थानीय तहको प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको संयोजकत्वमा समिति गठन गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गर्नुपर्ने, सर्वेक्षण गर्दा दरबन्दी सिर्जना वा पुनरावलोकन वा हेरफेर गर्नुपर्ने देखिए सोको कारण र औचित्य खुलाई स्वीकृतिका लागि गाउँ कार्यपालिकामा प्रतिवेदन पेस गर्नुपर्ने, पेस गरिएको दरबन्दी आवश्यकता र औचित्य समेतको आधारमा गाउँसभाले प्रस्ताव स्वीकृत गर्न सक्ने व्यवस्था छ। त्यस्तै दफा ७ मा माथि उल्लिखित प्रकृया बमोजिम दरबन्दी स्वीकृत भएपछि स्थानीय सेवाको पदहरूको सेवा, समूह, उपसमूह तथा तहसमेत खुल्ने गरी संगठन संरचना स्वीकृत गर्ने वा पद सिर्जना गर्ने निर्णय भएको मितिले १ महिनाभित्र प्रदेश किताबखानामा पददर्ता गराउनुपर्ने र प्रदेश किताबखानाबाट पददर्ताको जानकारी प्राप्त भएपछि मात्र त्यस्तो पदमा पदपूर्ति गर्न सकिने व्यवस्था छ। पालिकाले पालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण प्रतिवेदन, २०८१ तयार गरेको छ । तयार भएको प्रतिवेदनमा वडा र गाउँपालिका तर्फ १३६ जना र आधारभूत अस्पताल र स्वास्थ्य संस्था तर्फ ६० जना गरी कुल १९६ जना कर्मचारीको दरबन्दी स्वीकृत गरेको देखियो । यसरी स्वीकृत भएको दरबन्दीलाई मिति २०८१/०३/१० गतेको १४ औं गाउँसभाबाट पारित गरी पालिकाको चलानी नं ३२० मिति २०८२/०७/२० बाट प्रदेश किताबखानामा पददर्ताका लागि पठाएकोमा लेखापरीक्षण अवधी सम्म पनि प्रदेश किताबखानाबाट पददर्ताको जानकारी प्राप्त भएको छैन

। पालिकाले गाउँसभाबाट स्वीकृत दरबन्दी अनुसार नै स्थायी र करार पदपूर्ति गरेको छ । ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने देखिन्छ ।

११ **करार कर्मचारी**

बागमती प्रदेशको स्थानीय सेवा (गठन तथा संचालन) ऐन, २०७९ को दफा ९ को उपदफा १३ र १४ मा कार्यालयले स्वीकृत दरबन्दी भित्र परेका पदहरु कम्प्युटर अपरेटर, सहायक कम्प्युटर अपरेटर, सवारी चालक, इलेक्ट्रिसियन, कार्यालय सहयोगी, चौकीदार, स्वीपर, पलम्बर, माली, सरसफाई कर्मचारी लगायतमा सम्झौता गरी करारमा राखी सेवा लिन पाउने व्यवस्था गरेको छ। कार्यालयले यस वर्ष करार सेवामा करार सेवा शुल्क शिर्षकमा रु. १,३५,००,०००/- बजेट विनियोजन गरी रु. १,३१,६०,९७४/- खर्च गरेको छ। यसरी ऐनमा तोकिएका बाहेकका स्थायी मार्फत पदपूर्ति गर्नुपर्ने ईन्जिनियर, सब ईन्जिनियर, सहायक पाचौं, ल्याब असिस्टेन्ट, सहायक चौथौं लगायत ७ पदमा पनि करार सेवा मार्फत पदपूर्ति गरी रु. ३३,४७,९४०/- खर्च गरेको देखियो। यसरी कार्यालयले प्रदेश लोकसेवामा आवश्यक पदका लागि समयमै माग आकृति फारम पठाइ समयमै करार सेवामा रहेका पदमा स्थायी पदपूर्ति गर्नुपर्ने देखिन्छ।

१२ **पदाधिकारी सेवा सुविधा**

बागमती प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संसोधन) ऐन, २०७६ को दफा २, ३, ४, ५ र ६ मा पदाधिकारी सेवा सुविधाको व्यवस्था गरी अनुसुची १ (क), १ (ख) र १ (ग) मा उल्लेख गरिएको छ। ऐनमा भएको सुविधाको अधिनमा रहि कार्यालयले गाउँपालिका अध्यक्ष, गाउँपालिका उपाध्यक्ष, ५ जना वडाध्यक्ष, ६ जना कार्यपालिका सदस्य र १५ जना वडा सदस्य गरी जम्मा २८ जना जनप्रतिनिधिलाई प्रदेश कानुन बमोजिम देहाय बमोजिमका शिर्षकमा देहाय बमोजिम बजेट विनियोजन गरी सेवा सुविधा वापत रु. ४१,७३,२६०/- भुक्तानी गरेको छ।

क्र.सं	बजेट शिर्षक	विनियोजित रकम	खर्च रकम
१.	पदाधिकारी अन्य सुविधा (यातायात खर्च)	७०००००	५८८०००
२.	पदाधिकारी अन्य भत्ता	८७१०००	८०४०००
३.	पानी तथा बिजुली (पदाधिकारी)	२५४०००	२२५५००
४.	संचार महसुल (पदाधिकारी)	४९४०००	४८००००
५.	पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च (पदाधिकारीको पुस्तक, पत्रपत्रिका, इन्टरनेट)	३६४०००	३६००००
६.	विविध खर्च (पदाधिकारी अतिथि सत्कार)	८५२०००	८२९७६०
७.	विविध खर्च (पदाधिकारी खाजा खर्च)	६९६०००	६७८०००
८.	अन्य सम्पत्तिहरुको सञ्चालन तथा सम्भार खर्च (पदाधिकारी मर्मत सरसफाई)	२०८०००	२०८०००
जम्मा		**४४३९०००**	**४१७३२६०**

१३ **आर्थिक सहायता**

सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारीता कायम गर्ने सम्बन्धी नीतिगत मार्गदर्शन, २०७५ मा सरकारको वार्षिक कार्यक्रममा परेका बाहेक कुनै पनि सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थालाई आर्थिक सहायता र अनुदान नदिने, तोकिएको मापदण्ड भित्र रहेर मात्र क्षतिपूर्ति, आर्थिक सहायता तथा औषधि उपचार खर्च वापत आर्थिक सहायता प्रदान गर्ने, यस्तो सहायता पाउने व्यक्ति तथा संस्थाको अभिलेख राखी एउटै व्यक्ति वा संस्थालाई दोहोरो सहायता उपलव्ध गराउन नहुने व्यवस्था सार्वजनिक खर्चमा मितव्ययिता र प्रभावकारीता कायम गर्ने उल्लेख छ। साथैउक्त मार्गदर्शनमा उपरोक्त व्यवस्था प्रदेश सरकार तथा स्थानीय तहका सबै कार्यालयहरु, सबै पदाधिकारी एंव कर्मचारीहरुले पालना गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको आर्थिक सहायता सम्बन्धी कार्यविधि, २०७६ बनाई दीर्घ रोगी तथा क्यानसर पीडितलाई सहायता, हिंसा पीडित तथा बेचबिखनमा परेकालाई सहायता, आर्थिक रुपले विपन्न र पीडित बालबालिकालाई सहायता, आर्थिक रुपले विपन्न गर्भवती महिला तथा सुत्केरी आमाहरुलाई सहायता, बेवास्तामा परेका ज्येष्ठ नागरिकलाई सहायता, अति अशक्त अपाङ्ग र पूर्ण अशक्त अपाङ्गलाई सहायता लगायत शिर्षकमा आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ । पालिकाले आर्थिक सहायता वितरण गर्नका लागि बजेट को व्यवस्था गरेको छैन । पालिकाले विविध खर्च शिर्षक, अर्थ विविध खर्च शिर्षक, पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च शिर्षक, मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री शीर्षकमा लगायतबाट विभिन्न व्यक्ति तथा संस्थालाई कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम तोकादेश र कार्यपालिका बैठकको निर्णयका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरेको छ ।विभिन्न आर्थिक सहायता वितरण गर्दा विभिन्न बजेट खर्चबाट भएको कारण आर्थिक सहायतामा कति खर्च भएको हो भन्ने सम्वन्धमा यकिन गर्न सकिएन ।आर्थिक सहायता दिदा एकीकृत अभिलेख तयार पारी दोहोरो नपर्ने र अति आवश्यक भएको अवस्थामा मात्र प्रदान गर्नुपर्दछ ।

१४ **अन्य निकायको खर्च** (६६/2081-10-25):

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा, पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था रहेको देखिंदैन। पालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार तथा आफु अन्तरगत रहेका संघ,संस्था तथा निकायलाई मात्र कार्यालय सञ्चालनको लागि बजेट विनियोजन तथा खर्च गर्ने गर्नुपर्दछ। पालिकाले सङ्घीय सरकार अन्तरगतको इलाका प्रहरी कार्यालय, चौघरेको भवन तारजाली लगाउन मर्मत सम्भारकोष शिर्षकबाट फाइन मल्टिपर्पोज कम्पनी प्रा.लिबाट जि.आइ वाइर खरिद गरी रु.९३,१६८/- भुक्तानी गरेको छ । यी कार्यालयको आफ्नै बजेट तथा अख्तियारी हुने भएकोले पालिकाले अन्य निकायलाई सहयोग गर्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ। अन्य कार्यालयको लागि खर्च गरेको रकम नियमसम्मत नभएको रू.

अनियमित भएको	९३,१६८

१५ **ईन्धन खर्च**

सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड,२०८१ को दफा १४ मा भएको व्यवस्था अनुसार कार्यालयले ईन्धन खर्चमा मितव्यीता ल्याइ खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ। कार्यालयले ईन्धनका लागि विभिन्न बजेट शिर्षकमा बजेट विनियोजन गरी शक्तिदेवी पेट्रोल स्टेशन प्रा.लि (६२११७४७०४) लगनखेल, बज्रबाराही फ्यूल स्टेशन र अन्य विभिन्न स्टोरबाट विभिन्न मिति र भौचरबाट ईन्धनको कुपन प्रयोग गरी र सोझै बिल पेश गरी पालिका तर्फ रु.२२,९५,५३३/- रवडा कार्यालय तर्फ रु.२,५४,१००/- खर्च गरेको छ । बागमती प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संसोधन) ऐन, २०७६ को अनुसुची १ (क) मा भएको व्यवस्था भन्दाआवश्यकताका आधारमा पदाधिकारीले ईन्धन प्रयोग गरेको देखियो । कार्यालयले ईन्धन प्रयोगको लागि आवश्यक कार्यविधि बनाएको छैन । महालेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट ईन्धन खर्च सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मा प्रविष्टी गर्नुपर्ने भनी निर्देशन गरेकोमा प्रविष्टी गरेको पाईएन । प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको पालना गरी PAMS मा प्रविष्टि गरेर मात्र ईन्धन खर्च गर्नुपर्दछ ।

कार्यालयले विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यक्रम शिर्षक र मर्मत सम्भार सम्बन्धी खर्च शिर्षकबाट विपदमा ब्याक्हो लोडर प्रयोग गरे वापत रु.१९,९३,७७७/- खर्च गरेकोमा खर्चलाई पुष्टयाई गर्नेलगबुक र नापी किताब संलग्न गरेको छैन । साथै पालिकाका एम्बुलेन्स, पिकअप, जेसिबी लगायतका चारपाङ्ग्रे सवारी साधनमा वार्षिक रुपमा के कति ईन्धन खपत भएको भनी एकीकृत विवरण समेत राखेको पाइएन । पालिकाले सवारीसाधनमा ईन्धन खपतको अवस्था खुल्नेगरी म.ले.प. फाराम ९०५ बमोजिम सवारी साधनसञ्चालन लगबुक राख्नुपर्दछ । लेखापरीक्षणको क्रममा परीक्षण गर्दा कार्यालयले चारपाङ्ग्रे सवारी साधनको लगबुक राखेको पाइएन । सवारी साधनको वास्तविक अवस्था खुल्ने गरी म. ले. प. फाराम ९०५ अध्यावधिक गर्नुपर्दछ । यसरी पदाधिकारी र कर्मचारीले ऐन र कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम ईन्धन प्रयोग गर्ने तर्फ विशेष ध्यान दिनु पर्ने देखिन्छ ।

क्र.सं	बजेट शिर्षक	वार्षिक वजेट	खर्च
१.	ईन्धन(कार्यालय प्रयोजन)	२३,००,०००/-	२२,९५,५३३/-
२.	विपद व्यवस्थापन कोष/ मर्मत संभार कोष (भौ.नं १५, ११६, ८९, १०८ र १०९)	४७,८५,०००/-	१९,९३,७७७/-
३.	वडा कार्यालय सञ्चालनमा प्रयोग भएको ईन्धन खर्च	२,५४,१००/-	२,५४,१००/-
	जम्मा	**७०,८५,०००/-**	**४२,८९,३१०/-**

१६ **भ्रमण खर्च**

भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ (संसोधन सहित) को नियम३ मा भ्रमण आदेशको स्वीकृती, नियम १० मा दैनिक भ्रमण भत्ता तथा भ्रमण खर्च भुक्तानी विधि, नियम १८ मा भ्रमण सम्बन्धी बिल भर्पाइ र नियम २१ मा भ्रमण अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले यस वर्ष विभिन्न भ्रमण खर्च शीर्षकमा रु. २४,००,०००/- बजेट व्यवस्था गरी खर्च गरेको देखिन्छ कार्यालयका कर्मचारी र पदाधिकारीले कामको सिलसिलामा भ्रमण गर्दा नियमानुसार भ्रमण आदेशको दर्ता गर्नुपर्नेमा गरेको पाइएन । साथै कतिपय भ्रमणको भ्रमण आदेश स्वीकृत समेत भएको पाइएन ।

· कर्मचारीले विभिन्न स्थानमा भ्रमण गरेको भ्रमण आदेश र भ्रमण बिल अनुसार खर्च लेखेपनि कार्यालयले भ्रमण अभिलेख राखेको छैन ।

· गाउँपालिकाका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले आफ्नो भ्रमण आदेश आफै स्वीकृत गरेको पाइयो । जसले बागमती प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संशोधन) ऐन, २०७६ र भ्रमण खर्च नियमावली (संशोधन सहित), २०६४ मा भएको व्यवस्था भन्दा बाहेक अधिकार प्राप्त अधिकारीले भ्रमण आदेशकोस्वीकृत गरेको देखिएन ।

· अतः स्पष्ट प्रयोजन र उद्देश्य बेगर ७ दिनको समयावधी राखी अधिकांश भ्रमण खर्च भुक्तानी गरेको अवस्थाबाट भ्रमणमा खर्च भएको रकम सम्बन्धमा विश्वस्त हुन सकिएन । तसर्थ तोकिएको कानुनी व्यवस्थाको पालना गर्दै भ्रमण खर्चमा हुन सक्ने अनियमितता र दुरुपयोग नियन्त्रण गर्न भ्रमण आदेश स्वीकृत गर्ने पदाधिकारीलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्दछ ।

क.सं	**बजेट शिर्षक**	**विनियोजित बजेट**	**खर्च**
१.	अनुगमन मुल्याङ्कन खर्च	४०००००	४०००००
२.	भ्रमण खर्च (पदाधिकारी)	४०००००	४०००००
३.	भ्रमण खर्च	१६०००००	१६०००००
	जम्मा	**२४,००,०००**	**२४,००,०००**

१७ **आन्तरिक राजस्व तर्फ**

आयको अनुमान तथा संकलन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ अनुमानित रु.४ करोड ५७ लाख (कुल बजेटको ९.९७ प्रतिशत) प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा रु. ९१ लाख ४६ हजार अर्थात अनुमानको २० प्रतिशत २३ वटा राजस्व शिर्षकबाट राजस्व संकलन भएको छ। पालिकाले आन्तरिक स्रोतको दायरा फराकिलो पारी संकलीत राजस्व बाट पुँजी निर्माण तथा उत्पादनमूलक क्षेत्रमा खर्च गर्नुपर्दछ ।

क स	आय शिर्षक	संकलित रकम
१	सम्पत्तिकर	१५०५२१८.९८
२	भूमिकर/ मालपोत	८८१९२
३	घरबहालकर	२९८१०२.४०
४	बहालविटौरी कर	१४९००
५	अन्य मनोरञ्जन कर	२०००
६	अन्य कर	४००
७	सरकारीसम्पत्तिको बहाल बापत	१३९२१९४.०७
८	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क	५१८८५
९	न्यायिक दस्तुर	१०००
१०	परीक्षा शुल्क	१०००
११	अन्य सेवा शुल्क	१२७४४३४.२०
१२	नक्सापास दस्तुर	३५९४५.४५
१३	सिफारिस दस्तुर	२४१००१७.९२
१४	व्यक्तिगतघटनादर्ता दस्तुर	५२८००
१५	नाताप्रमाणित दस्तुर	३९५००
१६	अन्यदस्तुर	३५५१७८
१७	व्यवसायिक रजिष्ट्रेसन दस्तुर	३३३७००
१८	विधुत सम्वन्धी दस्तुर	१००
१९	प्रशासनिक दण्ड र जरिवाना	१५०८५०
२०	अन्य राजस्व	७५४४०४.०९
२१	व्यवसाय कर	२७०००
२२	विज्ञापन कर	७३९२
२३	दहत्तर वहत्तर शुल्क	५०३७६
	जम्मा	९१४६५९०

आन्तरिक आयको प्रतिशत -स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा केन्द्रीय सरकारको अनुदानबाट गरेको खर्च रु. २६,९८,७५,४१२।८९ को तुलनामा आन्तरिक आय रु. ९१,४६,५९०/- रहेको छ जुन केन्द्रीय अनुदानबाट

भएको खर्चको तुलनामा ३.३८ प्रतिशत मात्र रहेको छ । त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय संकलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय वृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ ।

सम्पत्ति कर – पालिकाको आर्थिक ऐन,२०८१ को दफा २ मा पालिका क्षेत्रभित्र कुनै व्यक्ति वा संस्थाको स्वामित्वमा रहेको जग्गा र त्यस्तो जग्गामा बनेको भौतिक संरचना (घर) मा नगरपालिकाको कर र गैर कर राजस्व सम्वन्धी ऐन,२०८१ बमोजिम सम्पत्ति कर लगाउने र असुल उपर गर्ने व्यवस्था रहेको छ।साथै सम्पत्ति करको दर अनुसुचि-१ मा उल्लेख भए बमोजिम हुने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले सम्पत्ति करको तथ्याङ्क अद्यावधिक गरी राखेको छैन । यस वर्ष पालिकाले सम्पत्ति कर वापत रू. १५,०५,२१८.९८/- मात्र संकलन गरेकोमा सो रकम वास्तविक हो भन्न सकिदैन । पालिकाले कर रकम यकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ।

मनोरञ्जन कर -स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ६४ बमोजिम सिनेमा, भिडियो हल, सांस्कृतिक प्रदर्शन हल, संगीत, थियटर, मनोरञ्जन, प्रदर्शन स्थल, ऐतिहासिक स्थलको प्रवेश शूल्कमा कर लिनुपर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाले यस शीर्षकमा कुनैपनि कर संकलन गरेको पाईएन।यस पालिकाको क्षेत्र भित्रबाट उठ्नु पर्ने मनोरञ्जन कर यकिन गरी असुल गर्नुपर्दछ।

व्यवसाय कर - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनूपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले संकलन गरेको व्यवसाय कर वापतको रु. ३,३३,७००/- मात्र संकलन गरेको छ । तसर्थ पालिकाले आफ्नो क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु तथा नवीकरण नगर्ने व्यवसायीलाई कानुनको दायरामा ल्याउनु पर्दछ ।

१८ **वडा समिति वैठक भत्ता**

बागमती प्रदेश स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यको सुविधा सम्बन्धी (पहिलो संसोधन)ऐन, २०७७ को दफा १० मा पदाधिकारी सदस्य र सभाका सदस्यले यस ऐन बमोजिम पाउने सुविधा, भत्ता तथा अन्य सुविधा वापतको रकम सम्बन्धित सभाको सचिवालय वा गाउँ कार्यपालिका, नगर कार्यपालिका वा जिल्ला समन्वय समितिको कार्यालयले सम्बन्धित पदाधिकारी वा सदस्यको बैंक खाता खोली सोही खाता मार्फत भुक्तानी गर्नुपर्ने उल्लेख छ। तर पालिकाले वडा समितिको वैठक भत्ता वापतको रकम सम्बन्धित वडा समिति सदस्यको खातामा दाखिला गर्नुपर्नेमा वडा सचिवले सोधभर्ना लिई भर्पाइ गरेको देखियो। साथै वडा समिति बैठक भत्तामा वडा समिति सदस्य भन्दा बाहेकका कम्प्युटर अपरेटर, सहायक कम्प्युटर अपरेटर रकार्यालय सहयोगी लगायतलाई पनि भत्ता भुक्तानी गरेको देखियो । कार्यालयले ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गरेको देखिएन। यस तर्फ पालिकाको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ।

क्र.सं	वडा नं	सोधभर्ना लिने	वडा समिति सदस्य संख्या	वार्षिक वैठक संख्या	वैठक वापत भुक्तानी
१.	वडा नं १	सम्बन्धित वडाको वडा सचिव	७ जना	प्रति सदस्य १२ वटा बैठक	८४०००
२.	वडा नं २		७ जना		८४०००
३.	वडा नं ३		७ जना		८४०००
४.	वडा नं ४		७ जना		८४०००
५.	वडा नं ५		६ जना		७२०००
जम्मा					**४०८०००**

१९ **सोधभर्ना भुक्तानी**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भर्पाइ र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। साथै नियम ४० (४) मा उपनियम २ बमोजिम नेपाल सरकारबाट सबै प्रकारको भुक्तानी सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको बैङ्क खातामा जम्मा हुने गरी गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले देहायका खरिद, मर्मत र विविध खर्च भुक्तानी गर्दा सम्बन्धित फर्मलाई रकम भुक्तानी नदिई कर्मचारी मार्फत भुक्तानी दिएको छ । यस्तै वडा कार्यालयको सम्पूर्ण वडा सञ्चालन बजेटबाट भएका विविध, मर्मत, ईन्धन, मसलन्द लगायतका खर्चको वडा सचिवले सोधभर्ना लिई भुक्तानी लिएको छ । नियमको परिपालना गरी कर्मचारी मार्फत भुक्तानी दिने कार्यलाई निरुत्साहित गर्नुपर्दछ। केही उदाहरण निम्नानुसार छन् ।

गो.भौ.नं/ मिति	कार्यको विवरण	सोधभर्ना लिने पदाधिकारी र कर्मचारी	रकम
४४ र ४६	सवारी साधन मर्मत खर्च	विक्रम महर्जन	४७६५०
१५२-०८१/०८/२८	सवारी साधन मर्मत खर्च	अंकित अधिकारी	४३५४२
२२२-०८१/१०/२०	सवारी साधन मर्मत खर्च	सुजन भुलन	३४७६०
२३८-०८१/१०/२४	सवारी साधन मर्मत खर्च	जोगलाल मुक्तान	३६१००
विभिन्न	वडाको मर्मत, ईन्धन, विविध, मसलन्द र अन्य	सम्बन्धित वडाको वडा सचिव	१४७१२५१
१००-०८२/०२/२०	वडा नं १ खेलकुद सामाग्री खरिद र वितरण	कम्प्युटर अपरेटर राजेन्द्र लामा	२०००००
१३०-०८२/०३/१५	वडा नं ५ खेलकुद सामाग्री खरिद र वितरण	वडा सचिव तृष्णा दुर्गा राई	९९५००
१४३-०८२/०३/१७	वडा नं ५ दलित लक्षित कार्यक्रम बाख्रा वितरण	वडा सचिव तृष्णा दुर्गा राई	८०८५०
११९-०८२/०३/०५	जेष्ठ नागरिक भेटघाट, सम्मान तथा बालबालिका पोषण कार्यक्रम	सि.अ.न.मी धन कुमारी राजभण्डारी	१०००००

२० **पत्रपत्रिका तथा सूचना प्रकाशन खर्च**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम सार्वजनिक निकायले प्रतिस्पर्धा सिमित हुने गरी खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । विज्ञापन (नियमन गर्ने) (पहिलो संशोधन) नियमावली, २०८० को नियम ६(क) को उपनियम (२) मा सरकारी निकायले सूचना प्रकाशन वापतको रकम भुक्तानी गर्दा सञ्चार माध्यमबाट सोझै प्रकाशन वा प्रसारण भएको भए त्यस्तो सञ्चार माध्यमले जारी गरेको बिल बमोजिम तथा विज्ञापन एजेन्सी मार्फत प्रकाशन तथा प्रसारण गरिएको भए सञ्चार माध्यमले जारी गरेको बिलको प्रतिलिपि सहित त्यस्तो एजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने गरी सो एजेन्सीले जारी गरेको बिल बमोजिम नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको आधारमा गर्नु पर्ने उल्लेख छ। साथै उपनियम (३) मा उपनियम (२) बमोजिम सञ्चार माध्यम वा विज्ञापन एजेन्सीलाई रकम भक्तानी गर्नु अघि ऐनको दफा २१ को उपदफा (२) को खण्ड (ख) बमोजिमको रकम कट्टा गर्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यस वर्ष पत्रपत्रिका छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च शिर्षकमा जम्मा रु.१४,००,०००/- बजेट विनियोजन गरी रु.१३,३९,१५१/- खर्चगरेकोमा सार्वजनिक खरिद ऐनको दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा नगरी र कोटेशन पेश नगरी सोझै गरेको देखियो । यसै गरी कार्यालयले पत्रपत्रिका, छपाई तथा सूचना प्रकाशन खर्च शिर्षकका अतिरिक्त अन्य विभिन्न शिर्षकबाट समेत सूचना प्रकाशन गरेको देखियो। साथै सूचना प्रकाशन गर्दा सम्बन्धित विज्ञापन एजेन्सीलाई सूचनाको कार्यदिश दिएको देखिएन। यसै गरी विज्ञापन एजेन्सीले संचार माध्यमले जारी गरेको बील पेश नगरी आफ्नो मात्र बील समावेश गरी सूचना प्रकाशन वापतको भुक्तानी लिएको देखिएकोले एजेन्सीले कति प्रतिशत सेवा शुल्क निर्धारण गरेको भनी यकिन गर्न सकिएन। त्यस्तै विभिन्न संचार माध्यमका टुक्रे बिल पेश भएकोमा सो वापत पनि रकम भुक्तानी भएको देखियो। यसरी खर्चमा मितव्ययीता ल्याउन ऐनमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नुपर्ने देखिन्छ। केही उदाहरण देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

गो.भौ.नं र मिति	फर्मको नाम	बिल नं र मिति	सञ्चार माध्यमको नाम	रकम
२४४-०८१/१०/२८	ग्राण्ड मिडिया हाउस प्रा.लि	१४४-०८१/१०/२१	सौर्य दैनिक	५२२०६
२४४-०८१/१०/२८	ग्राण्ड मिडिया हाउस प्रा.लि	१४३-०८१/१०/२१	सौर्य दैनिक	१४२३८०

२१ **कोन्ज्योसोम प्रतिमा उद्घाटन कार्यक्रम**

गो.भौ.नं र मिति - ३४४ – ०८२/०१/२५ कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक र ५-०८१/०६/१८ को.गा.का.पा - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानिय तहले योजना छनौट गर्दा रोजगारी सृजना हुने, जनताको जीवनस्तर उठाउने, आयआर्जन सँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका र पूर्वाधार विकासको योजनाहरुको छनौटमा ध्यान दिनु पर्दछ। पालिकाले सङ्घीय सरकारबाट सीमित स्रोत प्राप्त गर्ने र आफ्नो आन्तरिक स्रोत पनि सीमित रहेको अवस्थामा सीमित स्रोतको अधिकतम उपयोग हुने गरी उल्लिखित विषयहरुमा केन्द्रित भइ योजना कार्यान्वयन गर्नुपर्नेमा वितरणमुखी योजना र कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको देखियो। कोन्ज्योसोम गाउँपालिका वडा नं ५ स्थित फुलबारी डाँडामा रहेको कोन्ज्योसोम प्रतिमाको उद्घाटन कार्यक्रमका लागि रु. ३१,२७,१४७/- खर्च भएकोमा प्रतिमा उद्घाटन मुल समारोह समितिका संयोजक विजय कुमार स्याङतानलाई आ.व २०८०/८१ मा रु.१०,००,०००/- भुक्तानी भएको छ । यस आर्थिक वर्ष २०८१/८२ मा प्रतिमा उद्घाटनको भुक्तानी दिन बाँकी रकम शिर्षकबाट प्रतिमा उद्घघाटन मुल समारोह समितिका संयोजक विजय कुमार स्याङतानलाई रु. २०,२५,०००/- भुक्तानी भएको देखियो। कार्यालयबाट उक्त योजना निर्माणका लागि डीपिआर देखि प्रतिमा निर्माण गर्नका लागि जम्मा रु.७,६०,२७,४०६/- खर्च भएको विवरण पेश भएको छ । पालिकाबाट प्रतिमा उद्घाटन लागि खाना/खाजा (क्याटरिङ्ग समेत), गाडी भाडा, लामालाई भेटी, मिडिया/संचार खर्च, कलाकार खर्च, स्टेशनरी खर्च, ब्यानर फ्लेक्स प्रचार प्रसार, विविध खर्च, दलचोकी प्रतिमा उद्घाटन शिर्षकमा खर्च गरेको विवरण पेश भएको छ । यसरी उक्त प्रतिमा रहेको स्थानको विद्युत महसुल वापत पालिकाबाट दक्षिण ललितपुर ग्रामीण विद्युत सहकारी संस्था लिमिटेडलाई यस आ.वमा रु.२,००,०००/- भुक्तानी भएको छ । पालिकाको आन्तरिक आम्दानीरू. ९१,००,०००/-रहेकोमा आन्तरिक आम्दानीको ३४.३४ प्रतिशत रकम प्रतिमा उद्घाटनमा खर्च गरेको छ। पालिकाले वितरणमुखी खर्चमा नियन्त्रण गरी उपलब्धिमुलक योजनामा खर्च गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

२२ **गोठभञ्ज्याङ मा.वि. स्वर्ण महोत्सव**

गो.भौ.नं र मिति – १३५-०८२/०३/१६– को.गा.का.पा - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा स्थानीय तहको रकमबाट आर्थिक सहायता, चन्दा,पुरस्कार एवं संस्थागत अनुदान वितरण गर्न पाउने व्यवस्था देखिदैन। पालिकाले गोठभञ्याङ मा.वि. को स्वर्ण महोत्सवका लागि रु.१०,००,०००/- अनुदान उपलब्ध गराएको छ । उपलब्ध गराइएको अनुदान रकमलाई स्मारिका छपाई र स्टेशनरी सामाग्रीमा रु.३,९०,६४६/-, प्रचारप्रसार तथा फ्लेक्स निर्माणमा रु.२४,९२०/-, पोडियम खरिदमा रु.२५,५००/-, स्टेज निर्माण तथा व्यवस्थापनमा रु.४०,०००/-, अतिथी सत्कार तथा खाना, खाजा व्यवस्थापनमा रु.५,१८,७००/- र कदर पत्र, सम्मान पत्र, मायाको चिनो तथा प्रमाणपत्रमा रु.१,८८,२५०/- गरी जम्मा रु.११,८८,०१६/-खर्च गरेको विवरण पेश भएको छ । विद्यालयले स्वर्ण महोत्सवका लागि खरिद गरिएका सामाग्रीहरुको जिन्सी दाखिला म्यानुअलदाखिला गरेको छ । साथै अतिथी सत्कार तथा खाना, खाजा व्यवस्थापनका लागि कोटेशन मार्फत मुस्कान रेण्टल एण्ड सर्भिसबाट कार्य गराईरु. ५,१८,७००/- भुक्तानी गरेकोमा उक्त फर्मले नियमानुसार भ्याट बिल पेश नगरी २४ वटा पान बिल पेश गरेको छ । पालिकाको आन्तरिक आम्दानीरू. ९१,००,०००/-रहेकोमा आन्तरिक आम्दानीको

१०.९८ प्रतिशत रकम संस्थागत अनुदानमा वितरण गरेको छ। पालिकाले आर्थिक सहायता वितरण गर्ने कार्यमा आवश्यक कार्यविधि बनाई पारदर्शिता र मितव्ययीता कायम गर्नुपर्ने देखिन्छ।

२३ **सवारी साधन भाडा**

कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७ को नियम ९४ को (१) मा रु. २० लाख रुपैंया सम्मको लागत अनुमान भएको मालसामान, निर्माण कार्य वा जुनसुकै सेवा ऐनको दफा ४० (सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ (संशोधन सहित) को दफा ४०) बमोजिम सिलबन्दी दरभाउपत्र आह्वान गरी खरिद गर्नुपर्ने उल्लेख छ । कार्यालयले कार्यालय प्रयोजनार्थ सिलबन्दी दरभाउपत्रमार्फत देवी प्रसाद दुलालको बा १५ च ६३०३ नम्बरको स्कार्पियो गाडी भाडामा लिई दैनिक रुपमा कर सहित रु.७६००/- मा सम्झौता गरी यस वर्ष कर सहित रु. १८,४६,८००/- भुक्तानी गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका थप बेहोरा देहाय बमोजिम रहेका छन् ।

क) सूचना प्रकाशन- ऐनको दफा ४० को उपदफा ३ मा सिलबन्दी दरभाउपत्र माग गर्दा राष्ट्रिय वा स्थानीय स्तरको समाचारपत्रमा कम्तीमा १५ दिनको अवधि दिई सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाले कार्यालय प्रयोजनका लागि आ.व. २०८१/८२ मा गाउँपालिकाको कार्यालयले खटाइएको स्थानमा संचालन हुन सक्ने चार पाङ्ग्रे सवारी साधन न्यूनतम ९ सिट क्षमता भएको सवारी साधनलाई भाडामा लिदा ऐनमा भएको व्यवस्था बमोजिम राष्ट्रिय वा स्थानीय स्तरको समाचारपत्रमा सूचना प्रकाशन नगरी मिति २०८१/०३/२४ गते ७ दिनको समय अवधि रहेको सूचना कार्यालयको बेभसाइटमा मात्र प्रकाशन गरेको पाइयो ।

ख) सिलबन्दी दरभाउपत्रको संख्या - कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७ को नियम ९४ को उपनियम ५ मा उपनियम ४ बमोजिम सूचना प्रकाशन गर्दा तीनभन्दा कम सिलबन्दी दरभाउपत्र पेश हुन आएमा वा दरभाउपत्र पेश नै नभएमा सो सम्बन्धमा उल्लेख नगरी सोही उपनियम बमोजिम दोस्रो पटक सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने उल्लेख छ । तर कार्यालयले सवारी साधन भाडामा लिने सम्बन्धी मिति २०८१/०३/२४ गते ७ दिनको समय अवधि भएको सिलबन्दी दरभाउपत्रको सूचना प्रकाशन गरेकोमा मिति २०८१/०३/३१ सम्म जम्मा १ वटा मात्र दरभाउपत्र पेश भएकोमा नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम दोस्रो पटक सूचना प्रकाशन नगरी सोही १ वटा दरभाउपत्रलाई छनौट गरेको पाइयो । कार्यालयले ऐन र नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको पूर्ण पालना गर्नुपर्दछ ।

२४ **सवारी कर र नविकरणको बक्यौता र जरिवाना भुक्तानी**

सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड, २०८१ को बुँदा नं ८ मा पानी, बिजुली, सवारी साधन कर, संचार महसुलवापत विनियोजित बजेटबाट खर्च धान्ने गरी मितव्ययी तरिकाले खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ। पालिकाले विभिन्न सवारी साधनको नविकरण र कर वापतको महसुल समयमा नै भुक्तानी गर्नुपर्नेमा सो नगरी जरिबाना र बक्यौता समेत भुक्तानी गरेको नियमानुसार नदेखिएको रु.

क्र.सं	सवारी साधन नं	जरिबाना र बक्यौता रकम
गो.भौ.नं र मिति - ४२६ र ४२७ – २०८२/०३/१९		
१	०४४७	४५६०
२	३०५५	१०००
३	३०५४	३००
४	६१३८	१३००
५	१५२८	१०००
६	००३३	१०००
७	४३४९	४२००
८	३४९९	२९००
गो.भौ.नं र मिति – १७०-०८१/०९/११		
९	२४३१	२१००
१०	०४६१	२१००
११	७६४२	२१००
जम्मा		**२२५६०**

अनियमित भएको	२२,५६०

२५ **परामर्श सेवा**

सार्वजनिक खरिद ऐन,२०६३ को दफा २९ मा सार्वजनिक निकायले सम्बन्धित सार्वजनिक निकायमा उपलब्ध जनशक्तिबाट कुनै काम हुन नसक्ने भएमाकुनै व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीबाट परामर्श सेवा खरिद गर्न सक्ने व्यवस्था रहेको छ । साथैसार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२, परिच्छेद-६, नियम ८४ र नियम ८५ अनुसार बोलपत्र, सिलवन्दी दरभाउपत्र र सोझै परामर्श सेवा खरिद गर्ने व्यवस्था छ । सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२ मा सार्वजनिक निकायको तालुक मन्त्रालय वा नेपाल सरकारको जुनसुकै मन्त्रालयले स्वीकृत गरेको नर्म्स, कार्यक्षेत्रगत शर्त र विगतको वास्तविक लागतको आधारमा लागत अनुमान तयार गर्ने व्यवस्था भएतापनि पालिकाले परामर्श सेवाको लागत अनुमान तयार गर्ने गरेको पाईएन । पालिकाले यो आर्थिक वर्षमा गाउँपालिकको प्रोफाईल निर्माण,मोवाईल एप्लिकेशनको विकास, गाउँपालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली निर्माण,गाउँपालिकाको राजश्व प्रक्षेपण सम्भाव्यता अध्ययन लगायतमापालिकाबाट यस वर्ष रु ४६९५१५४।खर्च भएको देखिन्छ ।आफ्नै जनशक्तिबाट हुन सक्ने प्रकृतिका काम समेत बाह्य जनशक्तिबाट परामर्श सेवा लिई काम गरेको मनासिव देखिएन । साथै पालिकाले लागत अनुमान तयार नगरेको कारण लागत प्रभावकारी भयो भनेर विश्लेषण गर्न सकिएन । त्यस्तै परामर्श सेवाबाट प्राप्त

प्रतिवेदनहरुको उपयोग हुने आधार समेत सुनिश्चित हुनुपर्ने देखियो । परामर्श सेवाबाट भएका कामको विवरण निम्नानुसार रहेको छ ।

गो.भौ.नं र मिति	कार्यक्रम	परामर्शदाता	भूक्तानी रु
७-०८१/०६/१८	गाउँपालिकको प्रोफाईल निर्माण	समिन रिसर्च इन्स्टिच्युट प्रा.लि	९८०६००
२५-०८१/०८/२५	मोवाईल एप्लिकेशनको विकास,	आरम्भ इनर्जी एण्ड इलेक्ट्रोनिक्स प्रा.लि	१२४३०००
२५-०८१/०८/२५	प्रोफाइल डिजिटलीकरणका लागि सामाजिक-आर्थिक विज्ञताको आपूर्ति	पाल्ले रिसर्च एण्ड कन्सल्ट प्रा.लि	३९४३७०
२९-०८१/०८/२५	संचार माध्यममा कोन्ज्योसोम गाउँपालिका नामक पुस्तक निर्माण तथा संकलन वापत	सत्य सञ्चार प्रा.लि	४९००९९
४८-०८१/१०/१०	गा.पाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार	समाधान नेपाल प्रा.लि	३९५५००
२३-०८१/०८/२५	सामाजिक परीक्षण कार्यक्रम	समिन रिसर्च इन्स्टिच्युट प्रा.लि	४९६०७०
४७-०८१/१०/०९	भकारी डाँडा खानेपानी आयोजनाको सम्भाव्यता अध्ययन	हिमाली डाँफे कन्स्ट्रक्न एण्ड एसोसिएट प्रा.लि	१९६६२०
३३-०८१/०९/११	गाउँपालिकाको राजस्व प्रक्षेपण संभाव्यता अध्ययन तथा राजस्व सुधार परिमार्जन सम्बन्धी कार्य सम्पादन	साझेदारी विकास नेपाल	४९८८९५
जम्मा			**४६९५१५४**

२६ **वितरणमुखी कार्यक्रम**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा २४ मा स्थानिय तहले योजना छनौट गर्दा रोजगारी सृजना हुने जनताको जीवनस्तर उठाउने आयआर्जन सँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध भएका र पूर्वाधार विकासको योजनाहरुको छनौटमा ध्यान दिनु पर्दछ। पालिकाले सङ्घीय सरकारबाट सीमित स्रोत प्राप्त गर्ने र आफ्नो आन्तरिक स्रोत पनि सीमित रहेको अवस्थामा सीमित स्रोतको अधिकतम उपयोग हुने गरी उल्लिखित विषयहरुमा केन्द्रित भइ योजना कार्यान्वयन गर्नु पर्नेमा वितरणमुखी योजना र कार्यक्रमहरु संचालन गर्ने गरेको देखियो। पालिकाले बुद्धचित्त बिरुवा वितरण कार्यक्रम, विद्यालयमा स्कुल ड्रेस वितरण कार्यक्रम, शैक्षित सामाग्री वितरण, दलित लक्षित कार्यक्रम बाखा वितरण, जेष्ठ नागरिक भेटघाट, सम्मान तथा बालबालिका पोषण कार्यक्रम लगायतमा खर्च लेखेकोमा यस्ता खर्चमा सुधार हुनु पर्दछ। केही उदाहरणहरु निम्नानुसार रहेका छन्।

गो.भौ.नं. र मिति	कार्यक्रम	फर्मको नाम	रकम
७३-०८१/१२/१४	वडा नं २ बुद्धचित्त बिरुवा वितरण कार्यक्रम	सुबिना नर्सरी	१०००००
७४-०८१/१२/१४	वडा नं २ का विद्यालयमा स्कुल ड्रेस वितरण कार्यक्रम	ॐ श्री सिद्ध बाबा टेलरिङ्ग सेन्टर	३५००००
८५-०८२/०१/११	वडा नं ५ बोधिचित्त र लौठसल्लाको बिरुवा वितरण कार्यक्रम	कृष्णमान द्वारे कृषि अनुसन्धान केन्द्र	१७६८९५
१२१-०८२/०३/०९	वडा नं ५ बालबालिका लक्षित कार्यक्रम शैक्षित सामाग्री वितरण	न्यू के.पि स्टेशनरी	४९८२५
१४३-०८२/०३/१७	वडा नं ५ दलित लक्षित कार्यक्रम बाखा वितरण	सुनौलो बाखापालन तथा गँड्यौला मल उत्पादन फार्म	८०८५०
११९-०८२/०३/०५	जेष्ठ नागरिक भेटघाट, सम्मान तथा बालबालिका पोषण कार्यक्रम	विभिन्न फर्म	१०००००

२७ **पर्व र सांस्कृतिक कार्यक्रम वापत भुक्तानी**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा वितरणमुखी खर्च नियन्त्रण गर्दै पूर्वाधार निर्माण तथा दिर्घकालिन पूँजि निर्माण हुने क्षेत्रमा मात्र खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । उक्त ऐनले संस्था, समुह, मेला, पर्व, जात्रा, यात्रा, संस्कृति लगायतमा आर्थिक सहायता दिन मिल्ने कानूनी व्यवस्था गरेको देखिदैन । साथै ऐनको दफा १०२ मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्राधिकार भित्रको विषयमा ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउन सक्ने उल्लेख छ । कार्यालयले देहाय बमोजिमका विभिन्न पर्व र साँस्कृतिक कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि स्वयम पालिका र वडा कार्यालयमार्फत र विभिन्नसमूह, समिति, संस्थालाई तोकादेश, बजेट व्यवस्थामार्फत, गाउँसभा र कार्यपालिकामा निर्णय गराएको आधारमा रकम भुक्तानी गरी खर्च गरेको छ। यसरी वितरित सहायता र भुक्तानी खर्चमा आवश्यक पर्ने मापदण्ड र कार्यविधि निर्माण गरेको छैन। यसरी कार्यालयले पूर्वाधार निर्माण तथा दिर्घकालिन पूँजि निर्माण हुने क्षेत्रमा केन्द्रित भइ वितरणमुखी खर्चमा नियन्त्रण गर्दै आवश्यक ऐन, नियम, निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाउनु पर्दछ। केही उदाहरणहरु देहाय बमोजिमका छन्।

गो.भौ.नं र मिति	कार्यक्रम	संचालन गर्ने	रकम	कैफियत
१०७-०८२/०२/२७	तीज विशेष कार्यक्रम	श्री गुसेश्वरी महिला विकास बहुउद्देश्यीय सहकारी संस्था लि.	५००००	
१३५-०८१/०८/२१	तीज कार्यक्रम	३ वटा समूह र २ वटा वडा कार्यालय	१२५०००	कार्यालय संचालन र प्रशासनिक खर्च शिर्षक
६३-०८१/१०/२४	माघी मेला व्यवस्थापन वडा नं २	वडा नं २	९९९१४	
६७-०८१/११/१९	ल्होछार विशेष कार्यक्रम वडा नं ५	कोन्ज्योसोम धार्मिक पर्यटन विकास समिति	१५००००	
६८-०८१/१२/०३	वडा नं १ ल्होछार विशेष कार्यक्रम	वडा नं १	५००००	वडा सचिवले सोधभर्ना लिएको
६९-०८१/१२/०३	ल्होछार विशेष कार्यक्रम	ल्होछार विशेष कार्यक्रम तथा बृहत अन्तरक्रियात्मक कार्यक्रम सञ्चालन समिति वडा नं २	५००००	
१२७-०८२/०३/१५	सांस्कृतिक सामाग्री वितरण कार्यक्रम	डम्फु मिडिया प्रा.लि	९७४६०	

२८ **खेलकुद कार्यक्रम**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४ मा खर्च प्रणालीमा एकरुपता ल्याई मितव्यीय र प्रभावकारी खर्च प्रणाली बनाउन खर्च गर्ने कार्यविधि र मापदण्ड तोक्ने व्यवस्था रहेको छ। नियमावली २०७७ को नियम ३९ को ५ मा कुनै पनि कार्यक्रममा खर्च गर्नु अघि कार्यविधि तथा मापदण्ड बमोजिम अधिकार प्राप्त अधिकारीबाट स्वीकृत गराई खर्च गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। पालिकामा विभिन्न किसिमका खेलकुद कार्यक्रम संचालन गर्नका लागि कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको युवा तथा खेलकुद परिषद गठन तथा सञ्चालन कार्यविधि, २०८० बनाएको छ । खेलकुद कार्यक्रमको संचालन युवा तथा खेलकुद परिषद, विभिन्न समुह र वडा कार्यालयबाट भएको देखियो। पालिकाले खेलकुद कार्यक्रममा पालिकार वडातर्फ बजेट विनियोजन गरी रु.१५,६२,१९३/- खर्च गरेकोमा उक्त खर्चको लागि मापदण्ड स्वीकृत गरेको देखिएन। खर्चको प्रवृत्ति हेर्दाभलिवल, फुटबल, करातें, क्रिकेट लगायतका खेलकुद कार्यक्रम आयोजना गरी वा सहभागी भई खाना, खाजा, यातायात भाडा, खेलकुद सामग्री, खेलकुद पोशाक, पुरस्कार र प्रशिक्षक र सहयोगी भत्ता वितरण गरेको देखियो। खेलाडी, समूह, क्लबले यातायात र खाना खाजाको बिल पेश गरी सोझै भुक्तानी दिएकोमा

खेलाडीको संख्या र दिन प्रष्ट रुपमा स्रेस्तामा देखिएन। साथै वितरित सामग्रीहरुको व्यवस्थित रुपमा अभिलेख राखेको देखिएन। यस्ता क्लब र समूहहरुलाईपालिकाबाट प्रत्येक वर्ष पटक पटक रकम र सामग्री वितरण र भुक्तानी भएकोमा ति खेलकुद सामग्रीहरुको सदुपयोग बारे पालिकाले अनुगमन गर्नुपर्ने देखिन्छ। यसरी नतिजामुलक कार्यमा खर्च गर्नुपर्ने बजेट वितरणमुखी कार्यमा खर्च गरेको उचित देखिएन। यस्ता खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्ने देखिन्छ।केहि उदाहरण निम्नानुसार रहेका छन् ।

क्र.सं	बजेट खर्च/कार्यक्रमको विवरण	कार्यक्रम गर्ने	भुक्तानी रकम
१.	दोश्रो राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड, अन्तर विद्यालय स्तरिय, गाउँपालिका स्तरीय फुल कन्ट्याक्ट करातें छनौट प्रतियोगिता र दोश्रो कोन्ज्योसोम कप	युवा तथा खेलकुद परिषद	९९००००
२.	वडा नं २ खेलकुद सामाग्री खरिद वितरण	वडा नं २	१९७६९३
३.	उत्कृष्ट खेलाडी र प्रशिक्षक सम्मान कार्यक्रम	नेपाल कराते महासंघ	७५०००
४.	वडा नं ५ खेलकुद सामाग्री खरिद वितरण	वडा नं ५	९९५००
५.	वडा नं १ खेलकुद सामाग्री खरिद वितरण	वडा नं १	२०००००
जम्मा			**१५६२१९३**

२९ **लागत अनुमान**

कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०७७ को नियम १२ मा मालसामानको लागत अनुमानको व्यवस्था गरिएको छ। सार्वजनिक निकायले मालसामानको लागत अनुमान तयार गर्दा नियम १० र सम्बन्धीत मालसामानको स्पेशिफिकेशनको अधिनमा रही तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। कार्यालयले आवश्यक मालसामानको सोझै खरिद गर्दा नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम लागत अनुमान तयार गरेको छैन। तीन वटा फर्मको कोटेशन राखी सबैभन्दा घटी कबोल गर्नेसँग सामान खरिद गरेको देखियो। नियमावलीमा भएको व्यवस्थाको पालना गर्नेतर्फ कार्यालयको ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ। केही उदाहरणहरु देहाय बमोजिम रहेका छन्।

गो.भौ.नं/मिति	फर्मको नाम	सामग्रीको विवरण	रकम
२११-०८१/१०/०७	स्मार्ट प्रिन्टिङ प्रेस प्रा.लि	क्यालेण्डर छपाई	१४५२०५
२२६-०८१/१०/२१	एस एस ट्रेड ईन्टरप्राइजेज	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	७१५६३२
२३३-०८१/१०/२२	कैलाश प्रेस तथा मसलन्द छपाई	विभिन्न छपाई	२३९१६५
२५६-०८१/१०/३०	फाइन मल्टिपर्पोज कम्पनी प्रा.लि	मसलन्द तथा कार्यालय सामाग्री	५४८६८३
२५७-०८१/१०/३०	एम एस प्रिन्टिङ्ग सोलुसन	नीति तथा कार्यक्रम र ऐन छपाई	४७४३७४
३८-०८१/०९/२८ गा. कार्यपालिका	सिङ्क सोलुसन्स प्रा.लि	नेटवर्क, क्यामरा, टेलिफोन लगायतको मर्मत	४९६१७१
७७-०८१/१२/१९ गा. कार्यपालिका	सिङ्क सोलुसन्स प्रा.लि	नेटवर्क, क्यामरा, टेलिफोन लगायतको मर्मत	३०४६३६
६१-०८१/१०/२२ गा. कार्यपालिका	स्मार्ट प्रिन्टिङ्ग प्रेस प्रा.लि	भेल्भेट फ्रेम ११५ थान	१२९९५०

३० **जिन्सी दाखिला**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **४४,०७०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **४९,७७५** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३१ **शिक्षा तर्फ**

३१.१ **दरवन्दी तथा पदपूर्ति -** आ.व. २०८१।८२ मा यस पालिकामा १७ सामुदायिक विद्यालयहरू सञ्चालनमा रहेका छन् । ती विद्यालयहरूमा ९३ स्थायी, ४२ करार/ राहत, ८ प्राविधिक धारतर्फ, ६ अनुदान शिक्षक तथा पालिकाबाट ५ समेत १५४ शिक्षक तथा ३० बाल विकास सहजकर्ता र २३ विद्यालय कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको देखिन्छ ।

शिक्षक विद्यार्थी अनुपात - शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियमा ७७ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको प्रत्येक कक्षामा विद्यार्थी सङ्ख्या सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाड र हिमाली क्षेत्रमा क्रमशः पचास, पैतालीस र चालीस हुनु पर्दछ । पालिकाभित्र सञ्चालित सामुदायिक विद्यालयहरूमा कार्यरत प्रावि देखि माविसम्मका शिक्षकको सङ्ख्या १४३ रहेकोमा शैक्षिक सत्र २०८१ मा कक्षा १ देखि कक्षा १२ सम्म अध्ययन गर्ने विद्यार्थीहरूको सङ्ख्या इमिस तथ्याङ्कअनुसार १४९५ रहेको विवरणबाट

देखिन्छ जसअनुसार शिक्षक विद्यार्थीको औसत अनुपात १:१० मात्र हुन जान्छ जुन तोकिएकोभन्दा न्यून हो । शिक्षा नियमावली तथा शिक्षक दरबन्दी (मिलान तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ ले उल्लेख गरेको आधारमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपातअनुसार शिक्षक दरबन्दी मिलान गरी शिक्षकहरूको व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

शैक्षिक गुणस्तर - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०८१।८२ मा सामुदायिक विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर स्थितिको नियमित रूपमा अनुगमन गरी शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रमा प्रतिवेदन पठाउने र सोको कार्यान्वयन गरी विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । शैक्षिक सत्र २०८१ मा पालिकाभित्रका ६ माध्यमिक विद्यालयहरूबाट १०४ विद्यार्थी माध्यमिक शिक्षा परीक्षामा सहभागी भएकोमा ४४ विद्यार्थी अर्थात् ४२ प्रतिशत मात्र उत्तीर्ण भएको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तरबारे मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन गरेको प्रतिवेदन नदेखिएकोले आफ्नो पालिका क्षेत्रभित्रका विद्यालयहरूको शैक्षिक गुणस्तर सुधारका लागि मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्दछ ।

निजि विद्यालय व्यवस्थापन - राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ मा संघीय सरकारले तर्जुमा गरेको मापदण्ड र कार्यविधिका आधारमा निजी लगानीका विद्यालयहरुको स्थानीय सरकारबाट प्रभावकारी नियमन गरी पाठ्यक्रम तथा पाठ्यपुस्तक, शिक्षकको सेवा शर्त तथा सुविधा, शुल्कको सीमाको पालना, आर्थिक कारोबारमा पारदर्शिता र भौतिक पूर्वाधारहरुको स्थिति समेत यकिन गर्न निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । पालिकाले निजी विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी अनुगमन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको छैन । पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालन रहेको १ निजी विद्यालयमा १४९ विद्यार्थी अध्ययनरत रहेकोमा शुल्क निर्धारण र त्यसको कार्यान्वयनको अनुगमन गरेको पाइएन । विद्यालय व्यवस्थापन र अनुगमन मापदण्ड निर्धारण गरी निजी विद्यालयहरुको नियमित अनुगमन गर्ने व्यवस्था मिलाउनुर्दछ ।

बिद्यालयहरूको लेखापरीक्षण - शिक्षा नियमावली, २०५९ को दफा १७१ मा विद्यालयको व्यवस्थापन समितको अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकले प्रत्येक वर्ष पालिकाबाट नियुक्त लेखापरीक्षकबाट तोकिएको समयमा विद्यालयको लेखापरीक्षण गराउनु पर्ने व्यबस्था छ । पालिका अन्तर्गत साधारण धारतर्फका २७ सामुदायिक विद्यालयमध्ये आ. व. २०८१।८२ को अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म कुनै पनि विद्यालयले लेखापरीक्षण गराएको पाइएन । पालिकाले विद्यालयहरूको लेखापरीक्षण समयमा सम्पन्न गर्न लगाई सो को प्रतिवेदन अभिलेखको रूपमा सुरक्षित राख्नुपर्दछ । विद्यालयको वित्तीय प्रतिवेदनमा निकासा गरिएको रकम समावेश गरी विद्यालयले वित्तीय विवरण तयार गरेको यकिन गर्नुपर्दछ । साथै वित्तीय विवरण विश्लेषण गरी रकम सदुपयोग भए/ नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ ।

दिवा खाजा - पालिकाले यस वर्ष दिवा खाजावापत शिशु कक्षादेखि कक्षा ५ सम्म अध्ययनरत ४३६८ विद्यार्थीको लागि सामुदायिक विद्यालयहरूलाई रु. २१ लाख ३७ हजार ९३५ अनुदान निकासा देखिन्छ । सामुदायिक विद्यालयमा दिवा खाजा मापदण्ड तथा कार्यक्रम सहजीकरण पुस्तिका, २०७६ अनुसार दिवा खाजा कार्यक्रम कार्यान्वयनको अनुगमन सम्बन्धी निर्देशन तयार गर्ने र सो अनुसार अनुगमन गर्ने

गराउने जिम्मेवारी स्थानीय तहको हुने उल्लेख छ । पालिकाले दिवा खाजाको सम्बन्धमा अनुगमन गरी विद्यालय अवधिको विद्यार्थीको उपस्थिति दर, सिकाइको अवस्था, भौतिक, आर्थिक आदि विवरणको रजिष्टर र अनुगमन पुस्तिका राखे नराखेको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन अभिलेखको रुपमा राखेको पाइएन ।

प्रति विद्यार्थी लागत - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०८१।८२ अनुसार विद्यालय शिक्षामा हाल भइरहेको लगानीका आधारमा स्थानीय तहभित्र विद्यालयगत र स्थानीय तहको प्रति विद्यार्थी लागत यकिन गर्नुपर्नेमा पालिकाले सोको अभिलेख राखेको पाइएन । लेखापरीक्षणको लागि उक्त विवरण माग गरिएकोमा शिक्षा शाखाबाट उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा पालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका १७ सामुदायिक विद्यालयहरूमा इसिडि देखि कक्षा १२ सम्म १८०५ विद्यार्थी रहेकोमा ती विद्यालयहरूमा विभिन्न शिर्षकमा रु. ११,५२,७३,००० निकासा खर्च भएको देखिन्छ जसबाट प्रति विद्यार्थी खर्च (Per student spending) रु. ६३ हजार ८०० भन्दा बढी हुन जान्छ । शिक्षा तथा मानवस्रोत विकास केन्द्रले तयार गरेको विद्यालय नक्साङ्कन, भौतिक सर्वेक्षण र विद्यालय समायोजनका लागि सहयोगी स्रोत पुस्तिका, २०८० अनुसार पालिकाबाट हाल भइरहेका विद्यालयको भौगोलिक अवस्था, जनघनत्व लगायतका आधारमा विद्यालयको तह थपघट, समायोजन/एकीकरण तथा बन्द गर्ने एवं सबै बालबालिकालाई विद्यालयमा शिक्षामा भर्नाको सुनिश्चितता गर्न वैकल्पिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने लगायतका आधारमा विद्यालय नक्साङ्कन गर्ने कार्य गरी प्रतिवेदन तयार गर्नुपर्दछ ।

३१.२ **स्यनिटरी प्याड (१८८।२०८२।०२।२७) -** सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को दफा २० (६) सेनिटरी प्याड वितरणको व्यवस्थित रूपमा सञ्चालन गर्ने सन्दर्भमा स्थानीय तहले विद्यालयको शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीको तथ्याङ्कसँग सत्यापन गरी सेनिटरी प्याड आवश्यक पर्ने छात्राहरूको सङ्ख्याको आधारमा यस कार्यविधिबमोजिम हुने गरी विद्यालयहरूको खातामा रकम निकासा गर्न सकिने उल्लेख छ । पालिकाले कक्षा ६-१२ का ४६२ छात्राहरूको लागि प्रति छात्रा रु. १०९९ कायम गरी निकासा दिएको छ । पालिका भित्रका ११ सामुदायिक विद्यालयलाई रु. ५०७७३८ रकम निकासा दिएको देखिन्छ । श्री गोठभन्ज्याङ माविलाई रु. ७५८३१ भुक्तानी दिएकोमा सम्बन्धितले घिमिरे प्लास्टिक पसलबाट खरिद गरेको जनाइ ४ वटा प्यान बिलबाट भुक्तानी गरेको बिल भरपाइ संलग्न गरेको देखिन्छ । पालिकाले विद्यालयको अनुगमन गरी गुणस्तरयुक्त प्याड खरिद र वितरण गरे नगरेको सम्बन्धमा अनुगमन गरी प्रतिवेदन गरेको पाइएन ।

विद्यालय कोषको रकम सहकारी संस्थामा - विद्यालय लेखाङ्कन दिग्दर्शन, २०७६ को बुँदा नं. २.३ अनुसार विद्यालयमा हुने सबै प्रकारका कोषको कारोवार बैंकमा खाता खोली गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाभित्र सञ्चालनमा रहेका निम्न विद्यालयले सहकारी संस्थामा खाता सञ्चालन गरी आर्थिक कारोवार गरेको पाइयो । यसरी विद्यालयहरूको बचत रकम सहकारी संस्थामा निक्षेप राख्नाले विद्यालय कोषको रकम जोखिममा परेको देखिन्छ । नमुना छनोट गरी परीक्षण गर्दा निम्न ६ विद्यालयको रु. ४ लाख ६४ हजारभन्दा बढी रकम सहकारी संस्थामा राखी कारोवार गरेको देखिन्छ । विद्यालयको सम्पूर्ण आम्दानी तथा खर्चको कारोवार अनिवार्य रूपमा बैंक खातामार्फत गर्नुपर्दछ ।

विद्यालयको नाम र ठेगाना	निक्षेप राखेको सहकारी संस्थाको नाम	२०८०।८१ असार मसान्तको मौज्दात रकम
श्री महाङ्काल आवि	नल्लु कृषि सहकारी संस्था	३५७४०
श्री बुद्ध आवि	प्राकृतिक सहकारी	३६८३२
श्री गोठभञ्ज्याङ मावि	लालिगुराँस सहकारी	१०१००
	जनचेतना सहकारी	२५०००
श्री वनस्पति आवि	सिरूपाते सहकारी	३३८९५
श्री गुप्तेश्वर आवि	निश्शि बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	५२६९०
श्री मगरगाउँ मावि	प्राकृतिक बचत तथा ऋण सहकारी संस्था	६४३२
	प्राकृतिक सहकारी आकस्मिक कोष	६९०२०
	जुलाफ लामा नगद बाँकी	१९५०००
	जम्मा	४६४७०९

आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेस हुन नसकेकोले २०८०।८१ को पेस भएको आधारमा विवरण राखिएको छ । श्री मगरगाउँ माविको गत विगत वर्षदेखि व्यक्तिसँग नगदै रहेको देखिएकोले प्रचलित ब्याज अनुसार वार्षिक १० प्रतिशतले रु. १९५०० समेत सम्बन्धितबाट फिर्ता गराई हिसाब फरफारक गर्नुपर्नेश्री महाङ्काल आविले वित्तीय कारोवार गर्न नमिल्ने कृषि सहकारी संस्थामा पैसा राखेकोले सम्बन्धितलाई जिम्मेवार बनाउनपर्ने देखिन्छ ।

३२ **निशुल्क पाठ्यपुस्तक**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **१७,४७९** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **१५,९५२** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **४,४३०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **१७,६२६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

३३ **कक्षा ८ परीक्षा सञ्चालन खर्च (१६३-२०८२।०१।१६)**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **१२,५९०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३४ **सामुदायिक सिकाइ केन्द्र लाई अनुदान (२४७।२०८२।०३।१८)**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **१३०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

३५ **स्वास्थ्य तर्फ**

३५.१ सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ८५ (१) (क) मा पच्चीस लाख रुपैयाँसम्मको औषधीजन्य मालसामान सोझै खरिद गर्न सकिने तथा वार्षिक दशलाख रुपैयाँभन्दा बढी रकमको औषधीजन्य मालसामान वा उपकरणको खरिद गर्नुपर्ने भएमा वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । औषधी खरिद सम्बन्धमा देखिएका बेहोरा निम्नानुसार छन् ।

(क) **माग विश्लेषण** - पालिकामा औषधी खरिदको लागि सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्थाहरुबाट गत आर्थिक वर्षमा खपत भएको औषधी परिमाणको आधारमा पालिकाले औषधीको परिमाण निर्धारण गर्नुपर्दछ । लागत अनुमान गर्दा आवश्यक परिमाणको विश्लेषण गर्दा विगत वर्षको विरामी संस्था र खपत परिमाण समेत उल्लेख गरी पालिकाले विश्लेषण गरेको छैन । पालिकाले अजम्बरी फर्मास्युटिकल्सबाट रु. १२,७१,१४० को आधारभूत तथा आकस्मिक स्वास्थ्य सेवाको लागि औषधिसमेत ४ पटकमा जम्मा २२,७०,५४५ को औषधी पटक पटक खरिद गरेको देखिन्छ । आवश्यक्ताको निर्धारण आर्थिक वर्ष अनुसार खपत परिमाण र खरिदबीच सन्तुलन कायम भएको छैन । यसले गर्दा खरिद प्रकृयाबाट प्राप्त सम्पूर्ण औषधी उपयोग हुने सम्वन्धमा यकिन गर्न सक्ने अवस्था छैन ।

(ख) **निरीक्षण** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११५ अनुसार आपूर्ति गरिएका औषधी स्पेसिफिकेसन तथा गुणस्तर बमोजिको भए नभएको निरीक्षण गरी (Post delivery inspection) प्रतिवेदन राखेको पाइएन । खरिद गरिएका औषधी डव्लु.एच.ओ. जिएमपि सर्टिफाइड हुनुपर्नेमा सो को प्रमाण पेस भएन । औषधीको उत्पादन मिति, ब्याच नं र म्याद समाप्त मिति उल्लेख गरी सम्बन्धित विषय विज्ञबाट मुचुल्का उठाई राखेको पाइएन । साथै जिन्सी कितावमा प्राप्त औषधीको आम्दानी बाँध्दा खरिद गरेको र जिल्लाबाट हस्तान्तरण भई आएको खुल्ने गरी व्यवस्थित रूपमा आम्दानी बाँधेको देखिएन । औषधीको खर्च घटाउदा माग फारामको आधारमा घटाउनु पर्नेमा एकमुष्ट घटाउने गरेको देखियो । तसर्थ औषधीको खरिद, आपूर्ति, दाखिला तथा खर्चको विवरण अद्यावधिक हुने गरी अभिलेख राख्ने, तोकीएको गुणस्तर अनुसारकै औषधी प्राप्त भएको/ नभएको सम्बन्धमा यकिन गरी हस्तान्तरणको अभिलेख राख्नुपर्दछ ।

३५.२ (✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **४५,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

३६ **कृषि तथा पशु तर्फ**

३६.१ **उत्पादनमा आधारित दुधमा प्रोत्साहान अनुदान (५०।२०८२।०३।२०) -** दूध उत्पादनमा प्रोत्साहनको लागि अनुदान प्रति लिटर बढीमा रु. ५ दिन सकिनेमा २.२८ का दरले ८ बैंकमार्फत ६६८ कृषकलाई र सोझै २१ जनालाई इएफटि गरी जम्मा ६८९ जनालाई रु. ७२,०७,११२.५१ भुक्तानी दिएको देखिन्छ । यसको आधारमा जम्मा ३१,६१,०१४ लिटर दुध उत्पादन भएको देखिन्छ । पालिकाले अनुदान दिएका कृषकको अभिलेख अद्यावधिक राखी अनुदान पारदर्शी बनाउनुपर्दछ ।

गाइ/ भैंसी सुत्केरी अनुदान (९०।२०८२।०३।३२) - पालिकाले गाइ/ भैंसी सुत्केरी अनुदानको लागि प्रति सुत्केरी गाइ/ भैंसीको रु. ३१०० का दरले १२३ कृषकका ४८३ पशुको लागि रु. १४९७३०० वितरण गरेको देखिन्छ । नायव पशु स्वास्थ्य प्राविधिक नवराज घिमिरेलाई शोधभर्ना दिएकोमा कृषकलाई नगदै वितरण गरी भरपाइ पेस गरेकोले अनुदान प्रवाह बैंक मार्फत गर्नुपर्दछ ।

३६.२ कृषि क्षेत्रको रूपान्तरण, कृषि तथा पशुपन्छीजन्य व्यवसाय प्रवर्द्धन लगायत कृषि, पशुपन्छी, बालीनाली, मत्स्य आदि सम्बन्धी अनुदान कार्यक्रममार्फत विभिन्न व्यक्ति तथा समूहलाई अनुदान प्रदान गरिएको देखिन्छ । यस्ता कार्यक्रम सङ्घीय, प्रदेश तथा स्थानीय तहको स्रोत साधन समावेश गरी सञ्चालन गर्न नेपाल सरकार, प्रदेश सरकार र स्थानीय तहबाट विभिन्न नीति, कार्यविधि तथा निर्देशिका तर्जुमा गरिएको छ । सो बमोजिम लक्षित कृषक वर्गलाई अनुदान वितरण गर्ने वार्षिक कार्यक्रमअनुसार यस वर्ष यस पालिका मार्फत विभिन्न कृषि समूह, सहकारी तथा फर्मलाई रु. १३,७०,१०८ अनुदान खर्च भएको देखिन्छ । पालिकाले यस्ता अनुदानका कार्यक्रममा विगत वर्षमा प्रवाह गरेको अनुदानको अभिलेख अद्यावधिक गरी अभिलेख राखेको नपाइएकोले अनुदानमा दोहोरो भए नभएको सम्बन्धमा यकिन गर्न सकिएन । यस्ता खर्चको पारदर्शिता र जवाफदेहिता प्रवर्द्धन गर्न अनुदान प्राप्त गर्ने कृषकहरूको नाम, ठेगाना, अनुदानको किसिम तथा रकम जस्ता विवरण समावेश गरी वेबसाइटमार्फत सार्वजनिक गर्न आवश्यक छ ।

क्र.सं.	भुक्तानीपाउनेकोनाम	भ्याट/ प्यान	भुक्तानीरकम
१	आरति कृषि फर्म	६१२३००९६१	२,४१,२५३
२	कृषि तथा पशुपन्छी फर्म वहुउद्देश्यिय संस्था	६१२००६९५७	२,३७,६६४
३	जोसेफ कृषि तथा मत्स्यपालन फाराम	६१४५२६६४२	२,३९,२०७
४	फुलचोकी जागरण रेन्वो ट्राउट फार्म	११६८४८२००	२,१०,६८४
५	भालुहोला ट्राउट माछापालन तथा कृषि फाराम	१०६५०८१२९	२,४४,१०२
६	संयोग कृषि पर्यटन प्रा लि	६०६५७५७५३	१,९७,१९८
			१३,७०,१०८

३६.३ **फरक क्रियाकलापमा खर्च -** (३१।२०८१।०१।१०) बागमती प्रदेश सरकारको नमुना वडा समाजवादी कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्यविधि, २०८० को दफा ५ मा अनुसूची - १ बमोजिम विषय क्षेत्र र कार्यक्रमहरूमा मात्र बजेट खर्च गर्न सक्ने र उक्त अनुसूचीमा अर्गानीक उत्पाद प्रोत्साहनको लागि

गरिने क्रियाकलाप मा विषादी निरुत्साहन र अर्गानिक वस्तु उत्पादन गर्ने कृषि समूलाई प्रोत्साहन, प्रांगारिक (कम्पोष्ट) मल प्रोत्साहन, खाद्य गुणस्तरता जाँचको व्यवस्था आदि मात्र तोकिएको छ । साथै दफा ९ मा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा सम्बन्धित स्थानीय तहले कम्तीमा दश प्रतिशत बजेट रकमको लागत साझेदारी गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उक्त कार्यक्रमको लागि प्रदेश सरकारबाट रु. ७,२०,००० बजेट विनियोजन भएकोमा उक्त रकमबाट पाइप र स्प्रिंकल खरिद गरी वडा नं २ मा कृषकहरूलाई वितरण गरेको देखिन्छ । कार्यविधिमा तोकिए अनुसार स्थानीय तहको साझेदारी समेत देखिएन । कार्यविधि विपरित कार्यक्रम गरेको तथा साझेदारी नभएको खर्च नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	७,२०,०००

३७ **वडा कार्यालय संचालन खर्च**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४ (२) मा सरकारी रकम खर्च गर्दा साधन स्रोतको उच्चतम प्रतिफल प्राप्त हुने र प्राप्त प्रतिफलको उचित गुणस्तर समेत कायम हुने गरी मितव्ययी तरिकाले गर्नुपर्ने उल्लेख छ ।कार्यालयले वडा कार्यालयहरुको कार्यालय संचालनका लागि गाउँ कार्यपालिका चालुमा बजेट व्यवस्थापन गरी बैठक, पानी तथा विजुली, ईन्धन(कार्यालय प्रयोजन), अन्य सम्पत्तिहरुको सञ्चालन तथा सम्भार खर्च, मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री र विविध खर्च शिर्षकबाट खर्च गरेको छ । कार्यालयले वडा खर्चका लागि आवश्यक मापदण्ड बनाएको छैन । वडा कार्यालयमा भएका खर्चको नमुना छनौट गरी स्रेस्ता परीक्षण गर्दा निम्नानुसारकाबेहोरा देखिएका छन् ।

वडा नं	**वडा कार्यालय सञ्चालन खर्चको विवरण**	**रकम**
वडा नं १	बैठक, पानी तथा विजुली, ईन्धन(कार्यालय प्रयोजन), अन्य सम्पत्तिहरुको सञ्चालन तथा सम्भार खर्च, मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री र विविध खर्च ।	३६६४४३
वडा नं २		३९१४००
वडा नं ३		३७३१२०
वडा नं ४		३९२१७७
वडा नं ५		३५६०१५
जम्मा		**१८७९१५५**

· खरिद भएका सामाग्रीहरुको माग फारम, खरिद आदेश र जिन्सी दाखिला PAMS मा भएको देखिएन । म्यानुअल जिन्सी दाखिला गरेकोमा दाखिला प्रतिवेदन नं, जिन्सी खाता पाना नं र जिन्सी वर्गिकरण नियमानुसार गरेको देखिएन ।

· यसैगरी खाना खाजा खर्चको भुक्तानीमा केही वडा कार्यालयले वैठक बसेको माइन्युट वा कार्यक्रममा उपस्थित भएका व्यक्तिको उपस्थितिको प्रमाण पेश नगरी बिल मात्र पेश गरेको देखियो ।

· विभिन्न आपूर्तिकर्ता, पार्टी र व्यक्तिहरुलाई रकम भुक्तानी गर्दा उपयुक्त विद्युतीय माध्यम वा बैङ्किङ प्रणाली मार्फत नगरी वडा सचिव वा वडाको कर्मचारीले सोधभर्ना लिई भुक्तानी गरेको

देखियो ।

· दैनिक प्रशासनिक संयन्त्रबाट अनिवार्य रुपमा गरिने क्रियाकलाप र कामकारबाहीका सामान्य विषयलाई समेत बैठकको विषय बनाइ बैठक बसी बैठक भत्ता भुक्तानी गरेको देखियो ।

· वडा मार्फत प्रयोग भएको ईन्धनलाई नियमानुसार PAMS मा दाखिला गरेको देखिएन ।

· वडा मार्फत सवारी साधनको मर्मत गरिएकोमा नियमानुसार पाम्समा मर्मत आदेश, मर्मत सम्पन्न र मर्मत अभिलेख राखेको पाइएन ।

३८ **बैठकमा आमन्त्रीत सदस्य**

अर्थ मन्त्रालय कार्य संचालन निर्देशिका, २०८१(नवौं संस्करण) को दफा ४५(६) मा बैठकमा आमन्त्रीत सदस्यको रुपमा थप व्यक्ति राख्न नपाइने तर विशेषज्ञ सेवा आवश्यक परेको अवस्थामा बढीमा ३ जनासम्म आमन्त्रीत सदस्यलाई राखेर भत्ता प्रदान गर्न सकिने व्यवस्था छ। नमुना छनौटका आधारमा परीक्षण गरिएका निम्नानुसारका भौचरमा कार्यालयले विभिन्न समितिको बैठक भत्ता भुक्तानी गर्दा निर्देशिकामा तोकिएको भन्दा बढी संख्यामा र विशेषज्ञ सेवा भन्दा बाहेकका आमन्त्रीत सदस्यलाई भुक्तानी गरी थप आर्थिक व्ययभार पारेको रु.

गो.भौ.नं।मिति	**समिति**	**समिति सदस्य**	**आमन्त्रित सदस्य**	**आमन्त्रीतलाई भुक्तानी रकम**
२२४-०८१/१०/२०	कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको योजना अनुगमन समिति	५ जना	९ जना	६००००
४०९ र ४१०	स्रोत अनुमान तथा सिमा निर्धारण समिति	७ जना	५ जना	४४०००
२०३-०८१/०९/२९	बोलपत्र मूल्याङ्कन समिति	६ जना	८ जना	७९०००
२३५-०८१/१०/२४	बोलपत्र मूल्याङ्कन समिति	६ जना	५ जना	३६०००
३२६-०८२/०१/१०	बोलपत्र मूल्याङ्कन समिति	६ जना	५ जना	३१०००
३८५-०८२/०३/१६	बोलपत्र मूल्याङ्कन समिति	६ जना	४ जना	१५०००
४१२-०८२/०३/१७	राजस्व परामर्श समिति	५ जना	७ जना	२९०००
१९०-०८१/०९/२८	खरिद इकाइ समिति	३ जना	५ जना	२६०००
जम्मा				**३२००००**

अनियमित भएको	३,२०,०००

३९ **बेसिक कम्प्युटर तालिम**

कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक गो.भौ.नं र मिति – २७-२०८१/०६/ - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन,२०७६ को दफा ९ मा बहुवर्षीय खरिद र विशेष परिस्थितिबाट सृजित दायित्वमध्ये आगामी वर्ष भुक्तानी गर्नुपर्ने बाँकी रकम समावेश गरेर बजेट बनाउने व्यवस्था छ। जसमा चालु प्रकृतिका खर्चलाई भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारीमा राख्न पाउने देखिदैन । साथै आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली ,२०७७ को नियम ३९(१०) मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च लेख्नु अघि यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन आवश्यक बिल, भर्पाइ र कागजात संलग्न भए वा नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन रित पुगे वा नपुगेको जाँच गर्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ। पालिकाले आ.व २०८०/८१ मा जनभावना क्याम्पसको सहकार्यमा SEE र +2 परीक्षा दिई बसेका विद्यार्थीलाई २ महिने बेसिक कम्प्युटर तालिम सञ्चालन गरेको छ । यसरी सञ्चालित कार्यक्रमको भुक्तानी चालु आ.व २०८१/८२ मा सूचना प्रविधि अधिकृत माधब घिमिरेलाई सोधभर्ना दिएकोमा भुक्तानी दिन बाँकीको कच्चावारीमा नराखी भुक्तानी दिएकोले उक्त रकम अनियमित देखिएको रु

अनियमित भएको	१,२१,५५०

४० **क्षमता विकास तालिम**

गो.भौ.नं र मिति २७,२८ – २०८१/०८/२५ को.गा.का.पा – पालिकाले कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, अन्तरक्रिया, कार्यशाला, अनुगमन, सुपरिवेक्षण, परीक्षा सञ्चालन, अध्ययन अवलोकन भ्रमण लगायतका कार्यक्रमहरुको सञ्चालन र कानून निर्माण सम्बन्धी मापदण्ड र सोको खर्च सम्बन्धी निर्देशिका, २०८० बनाएको छ । यसरी पञ्जीकरण व्यवस्थापन, नियमन तथा राष्ट्रिय परिचयपत्र सम्बन्धी ३ दिने क्षमता विकास तालिमका लागि परामर्श सेवा शिर्षकबाट खाँदबारी सेवा समाज (६०५८२६८१८) मार्फत तालिम सञ्चालन गरी भ्याट सहित रु.३,८५,३३०/- भुक्तानी गरेकोमा पालिकाबाट जारी भएको खर्च निर्देशिका भन्दा बढी दर राखी सम्झौता गरी भूक्तानी भएकोले उक्त रकम अनियमित देखिएको रु.

क्र.सं	खर्च शिर्षक	पाउने दर	भुक्तानी दर	संख्या	बढी भुक्तानी
१	स्रोत व्यक्तिका लागि प्रशिक्षण र कार्यपत्र	३४००	५०००	१२ कक्षा	१९२००
२	सहभागीहरुका लागि स्टेशनरी खर्च	२००	२५०	४० जना	१२०००
३	प्रशिक्षणका लागि स्टेशनरी, फोटोकपी लगायत अन्य तालिम सामाग्रीहरु एकमुष्ठ	२०००	२००००	१	१८०००
४	सहभागीहरुका लागि खाना (३ छाक)	१२००	१५००	४५ जना	१३५००
५	सहभागीहरुका लागि पारबहन खर्च (३ दिन)	१२००	१५००	४० जना	१२०००
६	कार्यक्रम संयोजकको पारिश्रमिक (३ दिन)	१५००	३०००	३ दिन	४५००
७	सहयोगीको पारिश्रमिक (३ दिन)	५००	१५००	३ दिन	३०००
८	प्रमाणपत्र छपाई	७०००	१५०००	एकमुष्ठ	८०००
जम्मा					**९०२००**

अनियमित भएको	९०,२००

४१ **होमस्टे तालिम कार्यक्रम** (37-2081-08-21):

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **८,११०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

४२ **पालिकाको निर्माण सम्बन्धी नीति**

कोन्ज्योसोम गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०८१।८२ को नीति अनुसार रु. २० लाख भन्दा बढीको निर्माण कार्य बोलपत्रको माध्यमबाट गर्ने उल्लेख छ । पालिकाले उक्त नीतिको पालना नगरी तोकिएको रकम भन्दा वढी रकमको काम उपभोक्ता समितिबाट गराई भुक्तानी गरेको देखिन्छ । पालिकाले नीतिगत निर्णय कार्यान्वयन गरी यस्तो कार्यमा सुधार गर्नुपर्दछ । केही उदाहरण निम्न छन् ।

भौचर नं. र मिति	**योजनाको नाम**	**भूक्तानीको** विवरण	भूक्तानी रकम	कैफियत
२७।२०८१।९।१२	नगरकोटी गुठी भवन निर्माण	नगरकोटी गुठी भवन निर्माण उ. स.	४८५०८३३	गत वर्षको ३३४६५९१ समेत
८।२०८१।६।१८	भकारीडाडा सडक मर्मत	भकारीडाँडा सडक मर्मत उ. स.	२२५३९६०	गत वर्ष को सम्झौता
६०।२०८२।३।२३	नल्लुमा खानेपानी सुधार तथा विस्तार योजना	नल्लुमा खानेपानी सुधार तथा विस्तार योजना उ. स.	२०४९४५१	प्रदेश सरकारको बजेट

४३ **उपभोक्ताको काम**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ४४ मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट निर्माण कार्य गराउदा वा सो सम्वन्धी सेवा प्राप्त गर्दा मितव्ययीता, गुणस्तरियता वा दिगोपना अभिवृद्धि हुने भएमा वा परियोजनाको मुख्य उद्देश्य नै रोजगारीको सृजना गर्ने र लाभग्राही समुदायलाई सहभागी गराउने भएमा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समूहबाट त्यस्तो कार्य गराउन वा सेवा लिन सकिने उल्लेख छ । साथै नियमावलीको नियम ९७(१४) मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायबाट काम गराउदा श्रममुलक कामको निर्धारण, काम वा सेवामा मितव्ययीता, गुणस्तरियता, दिगोपना अभिवृद्धि गर्ने तरिका आम्दानी खर्चको अभिलेख, काम वा सेवाको सुपरिवेक्षण र अनुगमन जस्ता विषयमा सार्वजनिक निकायले अपनाउनु पर्ने कार्यविधी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयले निर्धारण गर्न सक्ने उल्लेख छ । यस कार्यालयले बाटो निर्माण, भवन निर्माण, खानेपानी संरचना र सिचाई कुलो निर्माण जस्ता कार्य उपभोक्ता समिति मार्फत गराई उपभोक्ताले निर्माण कार्यमा प्रयोग गरेको लोडर, एक्जाभेटर, डोजर, रोलर जस्ता हेभि मेशिनहरू प्रयोग गरेको बिल भर्पाईको आधारमा निर्माण कार्य सम्पन्न गरेको प्राविधिक प्रतिवेदनमा उल्लेख गरेको छ । केही उदाहरण निम्न छन्।

क्र स	उपभोक्ता समितिको नाम	कामको विवरण	भुक्तानी रु	कैफियत
१	नगरकोटी गुठी भवन निर्माण निर्माण उपभोक्ता समिति	भवन निर्माण	१६१३८२७	
२	भकारीडाँडा सडक मर्मत उपभोक्ता समिति	सडक मर्मत	१७१३३११	सक्कल बिल सडक वोर्ड पठाएको ।
३	कालिदेवि मन्दिर घरवार तथा शौचालय निर्माण उपभोक्ता समिति	घेरवार निर्माण	८७३०००	
४	पहरा डाँडादेखि तल्लो देउराली निस्कने मोटर बाटो निर्माण उपभोक्ता समिति	मोटर बाटो निर्माण	७७६०००	
५	वरवोट सिलिङ्ग खानेपानी उपभोक्ता समिति	खानेपानी निर्माण	१००८३५८	
६	वडा न ४ स्वास्थ्य चौकी निर्माण उपभोक्ता समिति	भवन निर्माण	२३३५५९१	
७	निम्के पोखरीदेखि भुमीथुम्का स्कुल सम्म सडक निर्माण उपभोक्ता समिति	सडक निर्माण	७४०१८५	
८	लोसेदेखि स्यालुर्प सम्म ड्रेन कुलोग्याविन तथा सिढी ढलान उपभोक्ता समिति	कुलो निर्माण	६९०२००	
९	दलचोकी भ्यूटावर घेरावार निर्माण उपभोक्ता समिति	भ्युटार निर्माण	७६६९०३	
१०	नल्लुमा खानेपानी सुधार तथा विस्तार योजना उपभोक्ता समिति	खानेपानी योजना	२०४९४५९	
१०	कालेश्वर खेल मैदान निर्माण उपभोक्ता समिति	खेल मैदान निर्माण	१३१९२००	

४४ **उपभोक्ता समितिबाट सरकारी संरचना निर्माण**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ मा जटिल प्राविधिक क्षमता आवश्यक नपर्ने, लाभग्राही वा उपभोक्ता समितिबाट गर्दा मितव्ययिता, गुणस्तरीयता र दिगोपना वृद्धि हुने, स्थानीय स्रोत साधन र सीपको उपयोग गरी स्थानीय स्तरमा कार्य सम्पादन हुने, स्थानीय तहमा रोजगारी सृजना हुने, निर्माण कार्यबाट लाभ प्राप्त गर्ने समुदायलाई सहभागी गराउन सकिने, निर्माण पश्चात मर्मत सम्भार र सञ्चालन लाभग्राही समुदायबाटै हुने निर्माण कार्यहरु उपभोक्ता समूहबाट गराउन सकिने उल्लेख छ। पालिकाले वडा नं ४ को स्वास्थ्य चौकी भवनको निर्माण कार्य उपभोक्ता समितिबाट गराई रु. २३,३५,५९२/- खर्च गरेको छ । उपभोक्ता समिति मार्फत कार्य गराउँदा सम्बन्धित उपभोक्ताहरुले लाभ प्राप्त गर्ने, निर्माण पश्चात मर्मत संभार तथा सञ्चालन तिनीहरुबाटै हुने हस्तान्तरण योग्य र

दिगोपना आउने योजनाको कार्य गर्न दिनुपर्नेमा हस्तान्तरण नहुने र अनिवार्य रुपमा कार्यालयले नै गर्नुपर्ने कार्यहरु उपभोक्ता समिति मार्फत गराएको कार्य अनियमित देखिएको रु

अनियमित भएको	२३,३५,५९२

४५ **लागत अनुमान**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५ को उपदफा १ मा सार्वजनिक निकायले कुनै पनि खरिदको लागी तोकिए बमोजिम लागत अनुमान तयार गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले आर्थिक वर्ष २०८१।८२ मा कार्यालयबाट कोटेशन माग गरी खरिद गरेका देहायका भुक्तानीमा लागत अनुमान तयार नगरी भुक्तानी गरेको देखिन्छ। लागत अनुमान तयार नगरी सोझै कोटेशन लिई खरिद गरिएको कार्य मनासिव देखिदैन । कार्यालयले यस्ता कार्यमा नियन्त्रण गरी खरिद ऐनमा उल्लेख भएको व्यवस्था पालना गर्नुपर्दछ । केही उदाहरण निम्न छन् ।

भौचर नं. र मिति	**खरिद भएका सामग्रीको विवरण**	**भुक्तानी रकम**
१६१।२०८२।३।२३	कार्यालय सामग्री खरिद	३५३०००
७०।२०८२।३।२४	कार्यालय मेशिनरी औजार खरिद	२२९८४२
१८।२०८२।३।२३	कार्यालय सामग्री खरिद	२२६९९४

४६ **लागत साझेदारी**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्योट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२३** को निर्णयले रू **५,०९६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४७ **बिल भरपाई**

आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को १० मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च गर्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस कार्यालयबाट उपभोक्ता समितिद्वारा निमार्ण तथा खरिद कार्यको लागी विभिन्न समानको बिल भरपाईको भुक्तानी दिँदा भरपाईको आधारमा भुक्तानी दिएको देखिन्छ । पालिकाले निर्माण कार्यमा प्रयोग भएका वास्तविक बिल भरपाई मात्र भुक्तानी भौचरसँग राख्न तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ । यस्ता केही उदाहरण निम्न छन् ।

भौचर नं.र मिति	योजनाको नाम	उपभोक्ता समितिको नाम	बिल संख्या	भूक्तानी रकम
८। २०८१। ६।१८	भकारीडाडा भुखेल सडक मर्मत	भकारीडाडा भुखेल सडक मर्मत उ. स.	ढुवानी ढुंगा बालुवा खरिद र ढुवानी २ बिल	७६७०००
१२५। २०८२। ३।१३	निम्केपोखरीदेखि भुमीथुम्का स्कुल सम्म सडक निर्माण	निम्के पोखरीदेखि भुमीथुम्का स्कुल सम्म सडक नि. उ. स.	ढुंगा बालुवा ढुवानी	७००००
६३। २०८२। ३।२३	एक घर एक शौचालय निर्माण	एक घर एक शौचालय निर्माणउ. स.	ढुंगा खरिद २ बिल	३३२०००

४८ **प्रमाण पेश**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१४** को निर्णयले रू **४६९,९९६** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

४९ **विमा विजक नभएको**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फस्र्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१४** को निर्णयले रू **१८,२२०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५० **ठेक्का व्यवस्थापन तर्फ**

५०.१ **नापी किताव-** निर्माण सम्वन्धी कामको विवरण नापि किताबमा अभिलेखको रुपमा जनाई राख्नुपर्दछ । प्रयोग गरिने नापि किताबहरु नापी नियन्त्रण खातामा अभिलेख जनाई प्रयोग गर्दा माग फारम भरी निकासा गराई प्रयोग गर्नुपर्नेमा कार्यालयवाट निर्माण कार्यको अभिलेख राख्ने प्रयोजनको लागि नापी कितावको रुपमा प्रयोग नगरी कम्प्युटरमा राखी लुजसिटको रुपमा प्रयोग गरेको देखियो। उक्त लुज सिटहरु एकिकृत गरी बाइन्डिङ गरी राखेको समेत पाइएन । यसरी लुजसिटमा राख्दा निर्माण कार्यको अभिलेख एकिकृत रुपमा नराखेको कारण परिक्षण तथा मुल्याङ्कन गर्न कठिनाई पर्ने देखिन्छ। साथै लुजसिटमा राखेका विवरणहरु हराउने सम्भावना बढी हुने हुँदा निर्माण कार्यको अभिलेख नापी कितावको रुपमा राखि सोको नियन्त्रणका लागि नापी किताव नियन्त्रण खाता समेत प्रयोगमा ल्याउनुपर्ने देखिन्छ । यस पालिका कार्यालयद्रारा गतआ.वा.मा संचालित योजनाहरुको भुक्तानी यस बर्ष कार्य सम्पन्न भएको आधारमा भुक्तानी दिएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको क्रममा गत आर्थिक बर्षका नापी किताब भुक्तानी बिवरण लेखापरीक्षणको क्रममा पेश नभएकोले जोडजम्मा भिडान गर्न सकिएन। अतःकार्यालयले क्रमागत योजनाहरुको नापी किताब एकिकृत गरी राख्नु पर्ने देखिन्छ।

प्राविधिक बिल र कार्यसम्पन्न - सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४, को नियम १२३(१) मा खरिद सम्झौता अनुसार सार्वजनिक निकायले रनिङ बिल वा अन्य कुनै बिल बिजकको भुक्तानी गर्दा प्राविधिक नापजाँच गरी नापी

किताबमा उल्लेख भएको वास्तविक कार्यसम्पादनको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था रहेको छ । उपभोक्ता समितिहरुबाट सञ्चालित योजनाको ठेक्का बिलहरुमा लागत अनुमान र वास्तविक कामको मूल्याङ्कनमा बराबर परिमाण र रकम उल्लेख भएको देखिन्छ । लागत अनुमान बराबर नै मूल्याङ्कन भएको देखिएकाले वास्तविक काम कति भएको हो भन्ने सम्बन्धमा आश्वस्त हुन सक्ने अवस्था देखिएन प्राविधिकले पेश गर्ने कार्य सम्पन्न प्रतिवेदनमा कार्य सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति र कार्य सम्पन्न भएको मिति लगायतका इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसार बिलमा खुलाउनु पर्ने तथ्याङ्क उल्लेख गरेको पाईएन । यसले गर्दा कुन काम कहिले सम्पन्न गर्नु पर्ने र तोकिएको अवधिमा सम्पन्न भए/नभएको विषयमा यकिन हुन नसकिएको हुँदा प्राविधिकले इन्जिनियरिङ नर्म्स अनुसारको उपभोक्ता समितिको बिल बनाउँदा नापजाँचलाई वास्तविक कार्यसम्पादनमा आधारित बनाउनु पर्दछ ।

५०.२ **ठेक्का अभिलेख-** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नु पर्ने कार्य, हालसम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन। अतः स्वीकृत ढाँचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

ठेक्का व्यवस्था -सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३, को दफा ९ मा खुला रुपमा वोलपत्र आह्वान गरी खरिद गर्ने सम्वन्धी व्यवस्था छ । पालिकाले वोलपत्र मार्फत प्रतिस्पर्धिआपूर्तिकर्ता छनौट गरी वार्षिक कार्यक्रम अनुसारका निर्माणका योजना कार्यान्वयन गर्दै आएको छ । यस्ता योजना लागत अनुमान भन्दा २१.२१ देखि ३९.२९ प्रतिशत सम्म घटीमा गर्ने गरी कबोल भए अनुसार कार्यान्वयन गराएको पाइयो । पालिकाले स्वीकृत नम्सका आधारमा तयार भएको लागत अनुमान भन्दा धेरै घटीमा सोही गुणस्तरको कार्य गर्न कबोल गरी अधिकांश योजना निर्माण सम्पन्न गरी भुक्तानी फरफारक गरेको पाइयो। यस्ता योजनाको भुक्तानी गर्दा निर्माण सामाग्री र निर्माण कार्यको गुणस्तर परीक्षण गरेको भए पनि न्यून लागतमा सोही गुणस्तरको कार्य भएको हो वा गुणस्तरमा सम्झौता गरी भुक्तानी फरफारक भएको हो सो सम्वन्धमा पालिकाको ध्यानाकर्षण हुनुपर्ने देखिन्छ। साथै निर्धारित गुणस्तरमा कार्य भएको प्रमाणित गरी भुक्तानी गरेका कार्य निर्धारित अवधि सम्म टिकाउ भए नभएको यकिन गर्न प्रणाली सुदृढ गरी न्यून मुल्यमा नै गुणस्तरीय कार्य गराउनु पर्दछ । लागत अनुमानको तुलनामा उल्लेख्य प्रतिशत घटीमा गर्ने गरी कबोल तथा सम्झौता भएका केही योजनानिम्न अनुसारछन्।

क्र.सं.	योजनाको विवरण	ठेक्का नं.	लागत अनुमान रु.	सम्झौता रकम रु.	घटी प्रतिशत
१	भकारिडाँडा खानेपानी आयोजना	४।२०८१।८२	३५५८५३३	२४१६९५०	३२.००
२	लोप्वन टोलदेखि गाउपालिका जोडने मोटरबाटो निर्माण	१।२०८१।८२	३१५२२८३	१९१३५६९	३९.२९
३	बुर्चेको मोडदेखि ड्र्याम सम्म मोटर बाटो निर्माण	८।२०८१।८२	२३७२३३६६	१६०८००८७	३२.२१
४	मगरगाँउ मा वि प्राविधिक छात्रावास निर्माण	२।२०८१।८२	१०३१६७७२	६८०८३६९	३४.००
५	गोठ भञ्याङ मा वि भवन निर्माण	७।२०८१।८२	८०६३७६६	५५८६८१०	३०.७१

कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन- सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११७ मा सार्वजनिक निकायले सम्पन्न भएका निर्माण कार्य आपूर्ति गरिएको मालसामान वा प्रदान गरिएको सेवा स्वीकार्दा सोको व्यहोरा राखी प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्ने ब्यवस्था छ ।पालिकाले खरिद सम्झौता संख्या, सम्पन्न भएको निर्माण कार्य,प्राप्त भएको माल सामान वा सेवाको विवरण, निर्माण कार्य सम्पन्न भएको वा मालसमान वा सेवा प्राप्त भएको मिति र सम्पन्न निर्माण कार्य,प्राप्त मालसमान,वा सेवा स्वीकृत भएको मिति लगाएतको व्यहोरा सहितकोप्रतिवेदन तयार भएपछि सार्वजनिक निकायले आवश्यक प्रक्रिया पुरा गरि भुक्तानीको लागी आर्थिक प्रशासनमा लेखी पठाउनु पर्ने ब्यवस्था छ ।कार्यालयले यो बर्ष संचालित र गत बर्षका योजना यस बर्ष सम्पन्न भएका आधारमाकार्य स्वीकार प्रतिवेदन

तयार गरी भुक्तानी गरेको देखिन्छ ।कार्यालयले आर्थिक बर्ष २०८०।८१ मा कार्य स्वीकार गरी भुक्तानी दिएका योजनाको निर्माण कार्य सम्पन्न भई त्रुटी सच्याउने दायित्वको अवधि समाप्त भए पछी सार्वजनिक निकायका प्रमुखले त्यस्तो निर्माण कार्य स्वीकृत ड्रइङ्ग डिजाइन वा स्पेशिपीकेशन बमोजिम भए नभएको कुरा प्राबिधिक कर्मचारीबाट जाँच बुझ गराई कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्नेमा कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गरेको बिवरण लेखापरीक्षणको समयमा उपलब्ध भएन।कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन बेगर कार्यालयले स्वीकार गरेका योजनाहरूको कार्य, स्वीकृत ड्रइङ्ग डिजाइन गुणस्तर र स्पेसिफिकेशन अनुसार भएको छ भन्न सकिने आधार देखिएन। अतः कार्यालयले सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम सम्पन्न योजनाको कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन तयार गर्नु पर्दछ ।

बिओ क्युमा सवारी साधन - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८, १० तथा दफा ५ अनुसार निर्माण कार्यको लागत अनुमानमा सोही निर्माण कार्यसँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित वस्तु तथा कार्य मात्र समावेश गर्नुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । पालिकाले निम्न दुई निर्माण कार्यको लागत अनुमान को BOQ मा मोटरसाइकल राखी खरिद गरेको देखिन्छ । यसरी खरिद गरेका मोटरसाईकल लेखापरीक्षणको अवधिमा PAMS दाखिला गरिएको छ । यस सम्वन्धमा पालिकाले निर्माण कार्यमा सवारी साधन राखी खरिद गर्ने कार्यमा सुधार गर्नुपर्दछ ।

योजनाको नाम	**सवारी साधनको विवरण**	**संख्या**	**रकम रु.**
बुर्चेको घरदेखि डययाम सम्म सडक निर्माण	मोटरसाईकल खरिद	१	३७८९००
बुर्चेको घरदेखि डययाम सम्म सडक निर्माण	स्कुटर खरिद	१	३२५९००

५१ **अनुगमन समिक्षा नभएको**

स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४को दफा १६ (ख) ५ मा उप प्रमुख वा उपाध्यक्षले योजना तथा कायक्रमको अनुगमन गरी सो को प्रतिवेदन बैठकमा पेश गर्ने र (ग) २ मा वडाबाट कार्यान्वयन हुने योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने गराउने सो को अनुगमन तथा आवधिक समिक्षा गर्ने गराउने ब्यवस्था छ।यस पालिकामा आर्थिक बर्ष २०८१।८२ मा संचालन भएका योजना तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन भई सम्पन्न भएका योजनाको प्राविधिक प्रतिवेदनका आधारमा खर्च भुक्तानी गरेकोमा सोको पालिका अध्यक्ष र सम्बन्धित वडा अध्यक्षले योजना तथा कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिबेक्षण गरेको प्रतिवेदन पेश गरेको देखिन्छ भने पालिकाद्वारा संचालित योजनाहरु लक्ष्य अनुसार सम्पन्न भए भएन भनी पालिकाले समिक्षा गरेको प्रतिवेदन छैन । पालिकाद्वारा संचालित योजना तथा कार्यक्रमको भएको ब्यवस्था बमोजिम अनुगमन गरी समिक्षा गरेको प्रतिवेदन राख्नुपर्दछ ।

५२ **सिलिङ्ग खानेपानी योजना**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ को १० मा उपभोक्ता समिति वा लाभग्राही समुदायले पाएको काम आफै सम्पन्न गर्नु पर्ने उल्लेख छ । कुनै कारणवश सो समुदाय वा समितिले सम्पन्न गर्न नसक्ने भएमा सो कुराको सुचना सार्वजनिक निकायमा दिनु पर्ने व्यवस्था छ । त्यसरी सुचना प्राप्त भएपछी सार्वजनिक निकार्यले आवश्यक जाँचबुझ गरी सो समुदाय वा समितिसँग सम्झौता तोडी बाँकी काम ऐन नियमावली बमोजिम गर्नुपर्ने व्यवस्था छ ।यस पालिकाले वरवोट सिलिङ्ग खानेपानी उपभोक्ता समितीसँग रू. २६,६८,२२९।०० मा सम्झौता गरी सम्पन्न नभएको योजनाको कार्य स्वीकार प्रतिवेदन तयार गरी भौचर नं. ७०।२०८२।१।७ बाट रू. १०,०८,३५८।०० भुक्तानी दिएको देखिन्छ। उक्त ठाउँमा प्राकृतिक प्रकोपका कारण थप काम गर्न नसकि मूल्यांकन भएको कार्यको भूक्तानी भएको पालिकाको भनाई रहेको छ । पालिकाले थप पहल गरी उक्त योजना सम्पन्न गर्नुपर्छ ।

५३ **वहाल कर**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२५** को निर्णयले रू **२०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	०

५४ **पुँजीगत खर्चको अवस्था**

सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ९ अनुसार सार्वजनिक निकायले कुनै खरिद गर्नु पर्दा भए सम्म खुल्ला रूपमा बोल पत्र माग गरी खरिद गर्नु पर्नेमा यो वर्ष पुँजिगत शिर्षकबाट रु १३३०८३२७७।०५ खर्च गरेकोमा रु ८५८७९८८२।००अर्थात् ६४.५३ प्रतिशत बोलपत्रबाट खरिदगरेको छ।कुल खरिदमध्ये सिलवन्दी, सोझै रू १७२१२८०१।०० र उपभोक्ता समितिबाट रू २९९९०५९४।०० को खरिद गरेको छ ।सोझै,अमानत तथा उपभोक्ता समितिबाट खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा नहुने हुँदा सार्वजनिक खरिद लाई प्रतिस्पर्धी एवं मितव्ययी हुनेगरी खरिद गर्ने व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ।

५५ **धरौटी फिर्ता**

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **१,२००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **१,०१०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२८** को निर्णयले रू **१४०,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१३** को निर्णयले रू **२९०,६६७** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८३-१-१३** को निर्णयले रू **९००,०००** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५६ **विपद व्यवस्थापन**

सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४को नियम १४५ मा विशेष परिस्थितिको खरिदमा रु १० लाख भन्दा वढीको खरिद गरेको भएमा त्यस्तो निकायले त्यसरी खरिद गरेको विवरणको सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गर्नुपर्ने सो को जानकारी सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयलाई पठाउनुपर्ने ब्यवस्था रहेको छ । मिति २०८१।०६।११ र १२ गतेको अविरल वर्षाका कारणबाट आएको बाढी पहिरोका कारण प्रभावितहरुको लागि राहत.उद्दार पुनर्स्थापना तथा पुनःनिर्माणको लागि गाउँपालिकाले रु २ करोड ९१ लाख ९२ हजार खर्च गरेको छ । विभिन्न शिर्षकमा पालिकाले गरेको खर्चको विवरण नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुसार सार्वजनिक नगरेको देखिएकोले उक्त खर्चको विवरण सार्वजनिकिकरण गर्नुपर्दछ ।

५७ **सहकारी संस्थाको नियमन**

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ (२) (ख) मा पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र सञ्चालन हुने सहकारी संस्थाको दर्ता, अनुमति, खारेजी र विघटन गर्ने तथा सहकारी संस्थासम्बन्धी स्थानीय नीति, कानून, मापदण्डको निर्माण र कार्यान्वयन गर्ने अधिकार तोकिएको छ । पालिकाभित्र उत्पादक सहकारी ३८, वित्तीय सहकारी ८, बहुउद्देश्यीय सहकारी ५, तथा अन्य ४ गरी ५५ सहकारी संस्था सञ्चालनमा रहेको विवरण प्राप्त भएको छ ।

(क) **सूचना प्रणालीमा अभिलेख** - सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरूको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा सहकारी संस्थाले मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन

प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिका भित्रका सहकारी संस्थाहरूले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) मा ३७ सहकारीले विवरण पेस गरेको विवरण प्राप्त भएको छ भने अन्य सहरकारी संस्थाले विवरण दाखिला गरेको पाइएन ।

(ख) **लेखापरीक्षण प्रतिवेदन** - सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार सहकारीहरूले मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाभित्रका सम्पूर्ण सहकारी संस्थाहरूले समयमै लेखापरीक्षण सम्पन्न गराएको पाइएन । सम्पूर्ण सहकारी संस्थाको विवरण अद्यावधिक गर्न लगाई लेखापरीक्षण प्रतिवेदन पेस गर्न लगाउनुपर्दछ ।

(ग) **अनुगमन** - पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । प्रचलित नियमअनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

५८ **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम**

प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २(१) बमोजिम पालिकाले बेरोजगारको तथ्याङ्क सूचीकृत गरी प्राथमिकता क्रम अनुसार कामका लागि रोजगार कार्यक्रममा संलग्न गराई रोजगारी दिनुपर्ने व्यवस्था रहेको । यस कार्यक्रम अन्तर्गत सूचीकृत १६९ बेरोजगारमध्ये पालिकाभित्रका २५ विभिन्न योजना सञ्चालन गरी ४९ जनालाई रोजगारी दिएर ज्यालास्वरूप रु. ३२,१६,३२० खर्च भएको विवरण पेस भएको छ ।

(क) कामको दीगोपना - स्थानीय तहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारी प्रत्याभूत गराउन एवम् सामुदायिक पूर्वाधारको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेकोमा सञ्चालित योजनाहरूले लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सृर्जना भएको देखिँदैन ।

(ख) श्रमिक समूह - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा २५ मा कामको प्रकृति र आवश्यकता अनुसार आयोजनाको कामलाई विभिन्न खण्डमा विभक्त गरी एक खण्डको काम १० देखि १५ जनासम्मको एउटा श्रमिक समूहले गर्ने गरी विभिन्न श्रमिक समूह गठन गरेर जिम्मा दिनुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले रोजगारका धेरै योजनाहरूमा तोकिएकोभन्दा सानो समूह बनाई काममा खटाएको छ । निर्देशिकाबमोजिमको योजना छनौट गरी श्रमिकलाई काममा लगाउनुपर्दछ ।

(ग) आयोजनाको छनोट - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ को दफा ७० मा कृषि, सहकारी तथा पशु विकास, उर्जा, सिँचाइ तथा नदी नियन्त्रण, खानेपानी तथा सरसफाइ आदि विभिन्न रोजगार आयोजनाका सम्भावित क्षेत्रहरु तोकिएका छन् । पालिकाले आ. व. २०८१।८२ मा १२ वटा रोजगारका आयोजना सञ्चालन गरेकोमा सबै योजना सडक, सडक पेटी तथा नाला सरसफाइ सम्बन्धित रहेको पाइयो । प्रति वर्ग मिटर सरसफाइ रु. ४९० कायम गरी सो अनुसारको गणना गरेर श्रमिकलाई भुक्तानी दिएको देखिन्छ । पालिकाले सार्वजनिक पूर्वाधारको निर्माण, स्तरोन्नति र विस्तारमा योगदान हुने योजना छनोट गरी रोजगारीका आयोजना सञ्चालन गर्नुपर्दछ ।

(✂ ..... कार्यालयले बेरुजु फर्स्यौट गरी पेश गरेको मनासिब देखिएकोले मिति **२०८२-१२-२७** को निर्णयले रू **९९,४४०** सम्परीक्षण गरी लगत कट्टी गरिएको ।)

प्रमाण पेश नगरेको	०

५९ **सामाजिक सुरक्षा**

सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७७ अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । आ. व. २०८१।८२ मा पालिकाले सामाजिक सुरक्षा भत्ता स्वरूप ९२४ जनालाई कुल रु. ३,७१,८७,४७० वितरण गरेको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका थप बेहोराहरू निम्न रहेका छन् ।

भत्ता वितरणको अनुगमन - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २७ नगर प्रमुख वा स्थानीय तहका प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले भत्ता वितरण कार्य प्रक्रियाको निरीक्षण तथा अनुगमन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाबाट सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरणसम्बन्धमा अनुगमन गरी अभिलेख राखेको पाइएन । भत्ता वितरण प्रक्रिया तथा लाभग्राहीको नियमित निरीक्षण तथा अनुगमन गरी कार्यविधिको पालना हुनुपर्दछ ।

पारदर्शिता - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा ३२ अनुसार लाभग्राहीको नाम, दर्ता/ नवीकरण प्रक्रिया, भत्ताको दर, बैंक विवरण तथा लाभग्राहीले पूरा गर्नुपर्ने प्रक्रिया लगायतका जानकारी स्थानीय सामाजिक सङ्घ संस्था, गैरसरकारी संस्था तथा सामाजिक परिचालनमा संलग्न संस्थाहरूको सहयोगमा प्रचार-प्रसार गर्नुपर्नेछ साथै भुक्तानी गरिएको रकम र बुझिलिने व्यक्तिको नामावली सम्बन्धित वडा कार्यालय र स्थानीय तहको वेब साइटमा राख्नुपर्नेछ । तर पालिकाको निर्णय पुस्तिका तथा वेब साइट अवलोकन गर्दा यस्ता सूचना सार्वजनिक गरेको देखिएन । सामाजिक सुरक्षा भत्ता विवरणमा पारदर्शिता कायम गर्न कार्यविधिले तोकेअनुसारको सूचना सार्वजनिक गर्नुपर्दछ ।

प्रतिवेदन - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को दफा २९ मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रभित्र वितरण गरिएको भत्ताको चौमासिक तथा वार्षिक विवरण अद्यावधिक गरी नियमावलीको अनुसूची - ६ बमोजिमको ढाँचामा तयार गर्नुपर्ने र सेवा प्रदायक मार्फत सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गर्ने स्थानीय तहले अनुसूची १२ बमोजिमको ढाँचामा हिसाब मिलानको भुक्तानी प्रतिवेदन प्रणाली मार्फत विभागमा उपलब्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले कार्यविधिमा भएको व्यवस्था अनुसार एम.आइ.एस प्रणालीमा प्रतिवेदन गरेको देखिएन । प्रणालीमा प्रतिवेदन अद्यावधिक गरी कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना हुनुपर्दछ ।

बैंक फिर्ता - सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण गरिने १ बैंक बाट रु. १८३२९ फिर्ता भई दाखिला भएको छ ।

संपरीक्षणबाट थप भएको बेरूजू

<table>
<tr><th>क्र.सं.</th><th>बेरुजुको विवरण</th><th>रकम</th></tr>
<tr><td>१</td><td>आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायीत्व नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को १० मा जिम्मेवार व्यक्तिले सरकारी रकमको खर्च गर्नु अघि त्यस्तो रकम खर्च गर्न वा भुक्तानी दिन बिल भरपाई र कागजात संलग्न भए नभएको तथा संलग्न कागजात अनुसार भुक्तानी दिन जाँच गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । निम्नानुसारको भूक्तानीमा प्रमाण पेश नभएकोले प्रमाण पेश हुनुपर्ने देखिएको रु.
<table>
<tr><th>भौचर नं. र मिति</th><th>कार्यको विवरण</th><th>रकम रु.</th><th>कैफियत</th></tr>
<tr><td>१५१।२०८२।३।२३</td><td>खानेपानी पाइप खरिद वडा न १ । 20 mm 3400 मीटर र 32mm440 मिटर</td><td>१९९९९६</td><td>उपभोक्ता समितिले बुझैको र जडान भएको प्रमाण नभएको ।</td></tr>
</table>
</td><td>१,९९,९९६</td></tr>
</table>

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्ष: २०८१/८२

कार्यालय र स्थान : कोन्ज्योसोम गाउँपालिका, ललितपुर , कोन्जयोसोम गाउँपालिका , ललितपुर

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	युवराज आचार्य	२०८१-०४-०१	२०८१-११-०९
लेखा प्रमुख	तप्तराज उपाध्याय	२०७७-४-१	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरण:

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
१०१,८१७	३,७०३,०७०	४,३९६,६३४	०	०	०
				प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.	८,२०१,५२१
				प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फछ्यौंट गरी संपरीक्षण भएको रकम रु.	४,४९८,४५१
				संपरीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.	१९९,९९६
				लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.	३,९०३,०६६

स्थानीय तह :

गत बर्षको जिम्मेवारी		२९०१४५१४.४३	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	२६९८७५४१२.८९	चालु खर्च	२४३७८७५०४.०१
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	६९२८१०२९.४३	पूँजीगत खर्च	१३३०८३२७७.०५
राजश्व बाँडफाँट	३३४५२८९.७६	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	९१००३४८४.२३
आन्तरिक आय	९०८४१२२.११		
अन्य आय	९८९४०८१२.६८		
कुल आय	४५०५२६६६६.८७	कुल खर्च	४६७८७४२६५.२९
बाँकी मौज्दात		११६६६९१६.०१	

अनुसूची - २

बेरूजु दफा २ सँग सम्बन्धित विवरण - अनुसूची - ३

क.स./ आर्थिक सङ्केत	विवरण	चालुआ.व.को कारोबार	गतआ.व.को कारोबार
	राजस्व, अनुदान र अन्यप्राप्ति		
११०००	कर	६,२९,९७,३३५.८१	५,८१,४१,४५४.९९
१३०००	अनुदान	२९,०४,१२,०६०.९४	२६,२७,७७,२४०.६८
१४०००	अन्य राजस्व	८४,३७,०३८.३८	१,२२,८६,१८६.७२
१५०००	विविध प्राप्ति	०	६८,८८२.३४
क	**कुल जम्मा प्राप्ति**	३६,१८,४६,४३५.१३	३३,३२,७३,७६४.७३
३	चालु	२४,३७,८७,५०४.०१	२३,३१,५४,४५७.९२
२१०००	पारिश्रमिक / सुविधा	१४,२९,८८,९८१.६९	१३,९९,८१,११९.४३
२२०००	मालसामान तथा सेवाकोउपयोग	९,४५,४१,५५०.३२	७,९२,६९,६०१.८३
२५०००	सहायता (Subsidy)	३,९९,९००.००	७,८५,९९०.००
२६०००	अनुदान	०	५,४०,०००.००
२७०००	सामाजिक सुरक्षा	२७,२७,८२०.००	८१,३३,२२६.६०
२८०००	अन्य खर्च	३१,२९,२५२.००	४४,४४,५२०.०६
४	पूंजीगत	१३,३०,८३,२७७.०५	१२,८७,३५,०३९.३५
३१११०	भवन तथा संरचना	५,९०,७२,७९३.००	३,३५,३४,९६९.५१
३११२०	सवारी साधन, मेशिनरीऔजार, फर्निचर्स तथा फिक्चर्स	१,०४,२५,६३३.००	१,०४,८३,८३१.७१
३११३०	अन्य पूँजीगत खर्च	६,८२,८००.००	९,९६,६६०.००
३११५०	सार्वजनिक निर्माण	६,१९,२३,४३१.०५	८,२१,७३,८७१.१३
३११६०	निर्मितसरचनाको सुधारखर्च	०	९,२०,१००.००
३११७०	पूँजीगत सुधार खर्च	९,७८,६२०.००	६,२५,६०७.००
ख)	**कुल जम्मा भुक्तानी**	३७,६८,७०,७८१.०६	३६,१८,८९,४९७.२७
ग)	**बचत / कमी (ग = क-ख)**	-१,५०,२४,३४५.९३	-२,८६,१५,७३२.५४

घ)	**धरौटी,आकस्मिक कोषलगायतका अन्य कोषको मौज्दातको थप/ घट (+/ -)**	-२३,१८,५५२.४९	-८,११,१०२.५९
घ.१)	**कट्टी रकमभुक्तानी/ दाखिला गर्न बाकी**		-२,०८,०४६.३७
ङ)	**यस आ.ब.को नगद तथाबैंक मौज्दात (बचत / (कमी)) (ङ = ग+घ)**	-१,७३,४२,८९८.४२	-२,९४,२६,८३५.१३
च)	**गत आ.व.को नगद तथाबैंक मौज्दात**	२,९०,१४,५१४.४३	५,८४,४१,३४९.५६
छ)	**विनिमय नाफा/ घाटा तथाअन्य समायोजन**		
ज)	**आ.व. अन्तको बाँकी नगदतथा बैंक मौज्दात (ज= ङ+च+छ)**	१,१६,७१,६१६.०१	२,९०,१४,५१४.४३

सुझाव

स्थानीय तहहरूद्धारा प्रदान गरिने सेवालाई छिटो, सरल, सुलभ र गुणस्तरीय बनाई स्थानीय जनताको जीवनस्तरमा सुधार ल्याउन यस स्थानीय तहले कानुन तथा नीति निर्माण, साधन स्रोतको प्रभावकारी परिचालन, विकास प्रशासन, राजस्व परिचालन, नियमित सेवा प्रवाह, आर्थिक प्रशासन लगायतका विषयमा तपसिल अनुसारका सुधार गर्नुपर्दछः

- वित्तीय हस्तान्तरण र राजस्व बाँडफाँटबाट प्राप्त हुने रकम सम्बन्धित मार्गदर्शनमा तोकिएबमोजिम विनियोजनमा कुशलता, कार्यान्वयनमा दक्षता र अपेक्षित नतिजा प्राप्त हुने गरी बजेट विनियोजन गरी समयमै पारित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक आयका क्षेत्रहरू पहिचान गरी आन्तरिक आय वृद्धि गर्नुपर्दछ। कार्ययोजना तयार गरी विगतका आय बक्यौता असुल गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- नेपालको संविधानको धारा ५९ को उपधारा ७ मा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय तहको बजेट घाटा व्यवस्थापन तथा अन्य वित्तीय अनुशासन सम्बन्धी व्यवस्था संघीय कानुन बमोजिम हुने उल्लेख भएकोमा कतिपय प्रदेश र स्थानीय तहले यस सम्बन्धी कानुन निर्माण गर्दा संघीय कानुनसँग सामाञ्जस्यता कायम नगरेकोले यसमा सुधार हुनुपर्दछ ।
- स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा सदस्यहरूको सुविधा सम्बन्धी ऐन अनुसार मात्र पदाधिकारीलाई तोकिएको सुविधा व्यवस्था गर्नुपर्दछ। निर्वाचित हुने पद बाहेक राज्यकोषबाट तलव सुविधा बेहोर्ने गरी नियुक्त हुने सबै पदमा योग्यता र मापदण्ड तोकिनुपर्दछ ।
- स्थानिय सेवा ऐन र नियम अनुसार सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा सङ्गठन संरचना निर्माण गरी स्थायी पद सिर्जना, पद दर्ता र पदपूर्ति गरी कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।
- भौगोलिक अवस्था, स्रोतको उपलब्धता, सेवा प्रवाहको अवस्थासमेतका आधारमा कानुन बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ । पदाधिकारी तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकास गरी कार्यसम्पादनमा प्रभावकारिता ल्याउन प्रशिक्षण तथा तालिमको व्यवस्था गर्नुपर्दछ।
- अनुदान दिने विषय, क्षेत्र, वर्ग, समूहबारे कानुनबाट नै स्पष्ट गरी अन्तिम प्रयोगकर्तालाई प्रत्यक्ष फाइदा पुग्ने तथा उत्पादन र उत्पादकत्वमा वृद्धि हुने गरी अनुदान प्रदान गर्नुपर्दछ । अति विपन्न र न्यून आय वर्गलाई सेवामा पहुँच दिन प्रदान गरिने सुविधा सोही वर्गमा पुगेको सुनिश्चित गर्न सो प्राप्त गर्नेको विवरण सार्वजनिकीकरण गर्नुपर्दछ ।
- व्यावसायिक प्रकृतिको संस्थाहरूलाई पुँजीगत अनुदान प्रदान गर्दा लाभग्राहीले प्राप्त गर्ने लाभको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । यस्ता संस्थाहरु विघटन भएमा बाँकी सम्पत्ति लगानीको अनुपातमा फिर्ता हुने सुनिश्चितता हुन पर्दछ। यस्तो निर्माण व्यक्तिगत स्वामित्व रहेको जग्गा वा सम्पत्तिमा गरिनु हुँदैन ।
- एउटै प्रकृतिको काममा समेत लागत अनुमान टुक्र्याई सोझै खरिद गर्ने, पूर्वानुमान गर्न सकिने अवस्थामा पनि लागत अनुमान यथार्थपरक तवरले तयार नगरी भेरिएसनबाट थप कार्य गराउने प्रवृत्तिमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- खरिद सम्झौताको निर्धारित समयमा ठेक्काको काम सम्पन्न गर्नुपर्दछ। म्याद थप कार्यलाई वस्तुनिष्ठ र तथ्यमा आधारित बनाउनुपर्दछ। निर्माण व्यवसायी वा उपभोक्ताबाट भएको निर्माण कार्यको विस्तृत विवरण देखिने गरी तोकिएको ढाँचामा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८(५) बमोजिम स्थानीय तहले सार्वजनिक सेवा प्रवाहलाई पारदर्शी, उत्तरदायी र जवाफदेही बनाउन सार्वजनिक तथा सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नुपर्दछ।
- स्थानीय तहले आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही मापदण्डका आधारमा आर्थिक सहायता वितरण गरी प्राप्त गर्नेको नाम सार्वजनिक गर्नुपर्दछ। त्यसैगरी अनुत्पादक र वितरणमुखी कार्यक्रममा गरिने खर्च घटाउनुपर्दछ।
- आधारभूत तथा माध्यमिक तहका विद्यालयहरूमा प्रचलित नियमले तोकेअनुसार शिक्षक विद्यार्थी अनुपातको आधारमा शिक्षक संख्या कायम गरी बढी भएका शिक्षकहरू समायोजन गर्नुपर्दछ।
- एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणालीमा रहेका विद्यार्थी संख्याको आधारमा दिवा खाजा, छात्रवृत्ति, पाठ्यपुस्तक र अन्य अनुदान रकम विद्यालयलाई निकासा दिनुपर्दछ ।

- बजेट तर्जुमा पूर्व नै अनुमान गर्न सकिने शीर्षकमा समेत अर्थ विविध वा अबण्डामा बजेट राख्ने र वर्षान्तमा रकमान्तर गरी खर्च गर्ने परिपाटी नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- पूर्व तयारीका कार्य सम्पन्न भएका आयोजनामा मात्र बजेट विनियोजन गर्नुपर्दछ। स्रोतको सुनिश्चितताबेगरका कार्यक्रम/आयोजनामा आगामी वर्षको लागि दायित्व सिर्जना गरी भुक्तानी बाँकी राख्ने कार्यमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।
- कार्यालय तथा अस्पताल भवन, सडक, सिँचाइ, खानेपानी जस्ता आयोजनाहरू कार्यान्वयन गर्दा स्पेसिफिकेशनले तोकेको संख्यामा निर्माण सामग्रीहरूको गुणस्तर परीक्षण गराउनुपर्दछ। साथै रनिङ्ग बिलसाथ गुणस्तर परीक्षण प्रतिवेदन संलग्न गरेर भुक्तानी दिनुपर्दछ।
- उपभोक्ता समितिबाट काम गराउँदा खरिद सम्झौतामा तोकिए बमोजिमको जनसहभागिताको अंश समितिबाट व्यहोर्ने गरी सम्झौता गरेकोमा कतिपय काममा सो अंश व्यहोरेको यकिन नगरी भुक्तानी दिएकोले सम्बन्धित कर्मचारीलाई जवाफदेही बनाउनुपर्दछ ।
- जटिल प्रविधि तथा उपकरणको प्रयोग हुने निर्माण कार्य र सामग्री खरिद गर्ने कार्य समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएकोले सोमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।
- कृषि, पशु, सहकारी संस्था लगायतलाई विभिन्न प्रयोजनमा अनुदान उपलब्ध गराउँदा किसानको सूचीकरण, वर्गीकरण, परिचयपत्रको व्यवस्था गरी तीनै तहको समन्वयमा दोहोरो नपर्ने व्यवस्था गर्दै एकीकृत विद्युतीय अभिलेख राखी वितरण गर्नुपर्दछ। नाफामूलक संस्थालाई अनुदान वितरण गर्नु हुँदैन।
- सहकारी तथा गरिबी सम्बन्धी व्यवस्थापन सूचना प्रणाली (कोपोमिस) तथा विद्यमान सहकारी ऐन तथा नियमको आधारमा सहकारी संस्थाहरूको सुपरिवेक्षण गरी उक्त ऐन नियम अनुसार सञ्चालन भए नभएको सुनिश्चित गर्नुपर्दछ।
- आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कार्यविधि तयार गरी कार्यसम्पादनलाई मितव्ययी, पारदर्शी र व्यवस्थित गर्नुपर्दछ। अन्तिम लेखापरीक्षण अगावै आन्तरिक लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी सोबाट देखिएका बेहोरा जिम्मेवार व्यक्तिले फर्स्यौट गर्नुपर्दछ।
- वित्तीय अनुशासन कायम गर्न लेखापरीक्षण प्रतिवेदनको सार्वजनिकीकरण तथा बेरुजु फर्स्यौटको कानुनी व्यवस्था एवं संयन्त्र तय गरिनुपर्दछ । लेखा समितिको कार्यसञ्चालन सम्बन्धी कानुन तर्जुमा गरी सो समितिलाई प्रभावकारी बनाई बेरुजु फर्स्यौट कार्यलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ।
- सरकारी पेश्की बाँकी रहेकालाई सार्वजनिक पदमा नियुक्ति नगर्ने तथा निर्वाचित हुने पदको हकमा उम्मेदवार हुन वञ्चित गर्ने एवं म्याद नाघेको पेश्कीको विवरण सार्वजनिक निकायले आर्थिक वर्ष समाप्त भएको ७ दिनभित्र सार्वजनिकीकरण गर्ने कानुनी व्यवस्था हुनुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा असुल गर्नुपर्ने बेरुजु कायम रहेकोमा सो फर्स्यौट नगरुञ्जेल वृत्ति विकासमा रोक्का गर्ने तथा नयाँ नियुक्ति नहुने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- सार्वजनिक पदमा रहेका व्यक्तिको नाममा बेरुजु कायम भएमा सो व्यक्तिलाई उक्त बेरुजुबारे समयमै जानकारी गराउनुपर्ने र जानकारी नगराउने कर्मचारी उपर विभागीय कारबाही गर्ने कानुनी व्यवस्था गर्नुपर्दछ ।
- जिन्सी सामग्री, यन्त्र उपकरण तथा औजारहरु आवश्यकता र औचित्यका आधारमा खरिद गरी उपयोगको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ । मौज्दातमा रहेका यन्त्र, उपकरण र औजार मर्मत सम्भार गरी उपयोग हुन नसक्ने अवस्था एकीन गरेर मात्र खरिद गर्नुपर्दछ ।
- जुनसुकै तरिकाले प्राप्त गरेको जिन्सी एवं सार्वजनिक सम्पत्तिको अभिलेख अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली (पाम्स) मा अभिलेख राख्नुपर्दछ।
- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २९ अनुसार कार्यालयको जनशक्तिले गर्न नसक्ने कामको लागि मात्र परामर्श सेवा खरिद गरी परामर्शदाता माथिको निर्भरता कम गर्नु पर्दछ । तयार गरिएका विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन लगायतका प्रतिवेदनहरू क्रमिक रुपले कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।
- सरकारी डिजिटल सेवाहरूको गुणस्तर, पहुँच र विश्वसनीयता बढाउन सेवा स्तर सम्झौता तथा गोपनीयता सम्झौता अनिवार्य गर्नुपर्दछ। एकै प्रकारको कामको लागि निकायगतरूपमा अलग - अलग सूचना प्रविधि प्रणाली खरिद गर्ने कार्यमा नियन्त्रण हुनुपर्दछ।
- सेवा प्रवाहको प्रभावकारिता लागि नागरिक सचेतना वृद्धि कार्यक्रम गर्नुका साथै नागरिकबाट पृष्ठपोषण प्राप्त गर्ने विधि अवलम्बन गर्नुपर्दछ। समयको उपलव्धता एवं सेवा खरिद गर्ने सामर्थ्य सहितको सेवा प्रवाह तय गरिनुपर्दछ ।
- सेवाग्राही समेतको योगदानमा आधारित रही विभिन्न कोषको स्थापना भएकोमा यस्ता कोषको रकम खर्च गर्दा सेवाग्राहीको हित संरक्षण भएको सुनिश्चितता हुनुपर्दछ ।